ATENTIE!

PRIMUL DECENIU DE HIP-HOP DIN ROMÂNIA

1992-2002

Primul deceniu de hip-hop din România

1992-2002

Autor:

Zsolt Erli

Primul deceniu de hip-hop din România

1992- 2002

Începutul

Cap. 1

1.1 Priviri in trecut
1.2 În interiorul granițelor
1.3 Primele trupe
1.4 Promotori şi acțiuni concrete
1.5 Căi de promovare
1.6 „Pantelimonu' petrece"
1.7 Cartelul şi Sindicatul
1.8 Pregătirile pentru a doua jumătate

Începutul

Cap. 1

1.1 Priviri in trecut

Cu mai bine de un sfert de secol în urmă se năştea în S.U.A. un curent care avea să zguduie întreaga lume. Născut din revoltă, hip- hop-ul îşi are originile în muzica sclavilor de culoare, acele celebre Gospel- uri, care nu erau altceva decât suferințele şi întristările lor exteriorizate prin muzică.

Însă de la corurile Gospel şi până la primele manifestații stradale de hip- hop drumul a fost lung. Îmbinând Blues-ul cu Jazz- ul şi cu R&B- ul anilor '50, stilul s-a concretizat abia la începutul anilor '70.

Primii artişti care au combinat ritmul cu versurile sunt componenții trupelor Watts Prophets şi The Last Poets. Deşi primele trupe cu rezonanță internațională au apărut în anii '80, anul 1979 a adus un progres remarcabil. Sugar Hill Gang a semnat piesa "Rapper's Delight", piesă ce a ajuns într-un Top 40 şi care a deschis drumul următorilor, captând atenția publicului.

Au apărut nume ca Grand Master Jay, Khurtis Blow sau Whodini, care sunt considerați părinții old- school rapului. Ei au fost cei care au stabilizat mişcarea văzând din hip-hop o şansă reală de a câştiga bani şi nu în ultimul rând faimă. Au fost cei care au vorbit pentru prima oară întregii lumi despre ce nu merge bine, spunând lucrurilor pe nume.

Imboldul fiind dat, curentul s-a dezvoltat incredibil de rapid. Hip-hop-ul a devenit în scurt timp o adevărată industrie, implicând tot mai mulți bani şi captând o atenție tot mai mare. Casele de discuri au observat fenomenul, drept urmare tot mai mulți artişti au semnat contracte, ce au asigurat promovarea necesară succesului. Cerința mare de concerte, apoi de turnee, a atras atenția publicului larg şi în special a mass- mediei deoarece numărul mare de fani şi numărul celor implicați în hip-hop demonstra că întreaga mişcare era în ascensiune. Presa realiză că cei care se adunau la concerte o făceau nu doar de dragul de a asculta muzică ci pentru că cei de pe scenă aveau ceva de zis, aveau ceva de demonstrat.

A fost momentul în care nu s-a mai putut face nimic în ideea de a opri fenomenul hip-hop.

1. 2 În interiorul granițelor

La scurt timp după terminarea evenimentelor din anul 1989, evenimente ce au zguduit din temelii o națiune întreagă, România a rupt lanțurile Estului, îndreptându-şi privirile spre Occident.

La doar doi- trei ani după Revoluție, atât sistemul politic, social cât şi toate ramurile economiei româneşti priveau modelul apusean deşi erau adânc înrădăcinate în cel socialist. Astfel, începând cu anul 1990, datorită instaurării democrației, deci a libertății şi a dreptului de a alege, hip-hop-ul a primit undă verde pe teritoriul țării noastre. Pentru prima oară în istoria ei, România simțea influențele hip-hop-ului.

Totuşi, neajunsurile şi abisurile de care suferea țara noastră în aceea vreme au făcut imposibilă promovarea artiştilor străini, la nivel profesional, pe teritoriul nostru. Rețelele de distribuție erau inexistente sau în cel mai bun caz, slab conturate, posturile de radio îşi făceau apariția însă erau dezorganizate, în timp ce pirateria era singura cale concretă de promovare.

S-au creat adevărate piețe de schimb de casete cu rap-eri străini printre amatorii acelor vremuri. Din ce în ce mai mulți vroiau să pună mâna pe câte un album, casetele originale ajungând la o valoare inestimabilă.

Curentul hip-hop prindea rădăcini. De la simpli ascultători şi până la primele producții proprii a fost un singur pas. Şi acel pas a fost făcut foarte repede. Şi-au făcut apariția primii inşi care au încercat, pentru început, să copieze piesele din străinătate. Au fost primele tendințe clare de formare a hip-hop-ului autohton.

1.3 Primele trupe

Sunt primii oameni, copii, care au surprins ascensiunea curentului hip-hop din România şi au decis să crească împreună cu el.

Au apărut primele trupe formate din amatorii genului, trupe ce pot fi considerate bazele hip-hop-ului românesc, asemănătoare celor din old-school rap-ul de peste ocean.

Nume ca R.A.C.L.A., M&G, Paraziții, Demonii sau Black Underground îşi făceau simțite prezența în hip-hop-ul românesc, urmate de Il-egal, Morometzii, Delikt, Gangsta Clique, Ghetto Birds şi altele. Unele din aceste trupe există şi astăzi, însă sub alte denumiri sau alți componenți.

Calea de concretizare a fiecărei trupe a fost una extrem de lungă şi controversată. Nici una din trupele mai sus amintite şi care există şi azi nu are aceeaşi componență ca acum 8-10 ani. O dată cu anii, fiecare şi-a format un anumit stil, şi-a impus o anumită atitudine, câştigându-şi partea de public.

După cum spuneam, unele din trupele mai sus menționate există şi azi, precum R.A.C.L.A., Paraziții sau M&G dar ce s-a întâmplat cu celelalte?

Au avut loc diferite schimburi de componenți, fapt ce a dus la dispariția unor trupe dar şi la apariția altora. Un exemplu clar este cel al trupei Ghetto Birds al cărei component de bază, Puya, împreună cu textierul de la Il-egal, Sişu, au format în 1996 La Familia. Numele de Ghetto Birds a dispărut definitiv însă cel de Il-egal a rămas.

Un alt exemplu ar fi cel al trupei Demonii, din care făcea parte Uzzi, pe atunci sub porecla Drama. Trupa a dispărut definitiv după ce Uzzi a trecut sub tutela Black Underground, ce a devenit mai târziu B.U.G. Mafia.

Trupele începeau deci, să apară. A fost momentul în care, încă, toate erau la acelaşi nivel şi toate se luptau să se ridice, ajutându-se între ele. S-a ajuns în punctul în care nici în România hip-hop-ul nu mai putea fi oprit, transformându-se încet dar sigur într-un fenomen cu o acoperire națională, chiar dacă trupele bucureştene dominau.

1.4 Promotori şi acțiuni concrete

Au fost întreprinse cu scopul de a mediatiza mişcarea hip-hop şi de a face posibilă extinderea , ramificarea şi stratificarea ei. Rap-erii autohtoni au înțeles nevoia de unitate, motiv pentru care trupele țineau unele la altele şi se ajutau reciproc fapt ce, mai târziu, a dispărut dintr-o serie de motive cu conținut subiectiv.

Una dintre cele mai concrete, clare şi nu în ultimul rând necesare acțiuni din domeniul muzical al unui artist este cea de lansare a unui album, indiferent de genul muzical abordat. Un album bine lucrat şi promovat cu profesionalism asigură o mare parte din succesul unui artist, făcând ca faima lui să sporească într-un ritm mult mai alert.

„Rapsodia efectului defectului" este numele primului album de hip-hop din România, album aparținând trupei R.A.C.L.A., lansat în anul 1995. Au urmat, în acelaşi an, Paraziții cu al ei „Poezii pentru pereți" şi B.U.G. Mafia cu albumul de debut, intitulat „Mafia". Ei au adus primele piese de rap lucrate ca şi concept pentru albume, reuşind să pună bazele hip-hop-ului românesc. Au fost cei care au turnat şi fixat temelia.

Însă nu ar corect să afirm că singurii "vinovați" de tot ceea ce s-a întâmplat atunci au fost doar membrii trupelor mai sus amintite. Există inşi care au ajutat într-un fel sau altul mişcarea prin diferite acțiuni întreprins, mai ales între anii 1991-1996 şi care nu fac neapărat parte dintr-o trupă oarecare.

Un prim exemplu ar fi Adi Niculescu, organizatorul unuia dintre primele concerte, în adevăratul sens al cuvântului, de hip-hop din țară, care a avut loc la Teatrul Ion Creangă din capitală, în primăvara lui '95 şi s-a intitulat „Rap Attack". Show-ul a adus pe scenă nume ca M&G, B.U.G. Mafia (în vechea formulă) şi Demonii. Succesul primului concert a atras de la sine organizarea unui alt „Rap Attack", doar o lună mai târziu. O diferență considerabilă dintre cele două ediții vizează trupa B.U.G. şi constă în faptul că la primul concert versurile trupei erau în engleză, în timp ce, o lună mai târziu, trupa cânta în română.

Limba engleză nu a caracterizat doar trupa B.U.G. în acele vremuri deoarece primele piese autohtone nu au fost altceva decât modificarea minimă a pieselor străine. De fapt, chiar şi după trecerea la limba română, a fost necesară o bună perioadă de timp pentru ca unele trupe să înceteze să traducă versurile rap-erilor străini şi să împrumute doar ideile acestora, împreună cu influențele muzicale. A fost un pas uriaş dar care a trebuit făcut pentru a putea vorbi apoi de un fenomen autohton.

Un alt personaj care a jucat un rol esențial în lansarea hip-hop-ului în România a fost şi este Dj. Sleek, care poate fi considerat un adevărat pilon al întregii mişcări. În anul 1991 a realizat prima emisiune radiofonică de gen din țară, la Radio Nova, intitulată Hip-Hop Radio Show. Realizator, mai târziu, al emisiunii Deep Beats de la Pro FM, Sleek se numără şi el printre fericiții care au organizat primele concerte de rap din țară.

Pe 6 octombrie 1994, cu doar câteva luni înainte de „Rap Attack", Dj. Sleek a organizat un concert de rap în Club A, concert ce a adunat majoritatea trupelor momentului respectiv. Ca fapt divers, concertul a intrat în istorie ca urmare a faptului că a fost primul show al celor de la B.U.G.

1.5 Căile de promovare

Între anii 1994-1996 au apărut o serie de trupe de rap care au făcut posibilă extinderea fenomenului hip-hop. Această extindere însă, a adus de la sine şi unele aspecte negative.

Unul dintre ele poartă semnătura Consiliului Național privind Audio- Vizualul, care a sugerat posturilor de radio existente să înceteze promovarea subculturii transmise prin muzica hip-hop. Era începutul unei strânse legături care durează şi astăzi, între trupele de rap şi prea iubitul C.N.A.

Lovitura nu a fost una puternică şi asta se datorează faptului că formațiile de gen ale momentului nu au fost promovate neapărat de posturile de radio legale ci de radiourile pirat. Acestea au fost cele care au făcut publice piesele trupelor de rap, reuşind printr-o simplă strategie de difuzare să le impună audienței. Un exemplu concret îl poate reprezenta trupa Il-egal , ale cărei piese au fost promovate de radiourile pirat, la sfârşitul anului '96.

Un alt aspect al promovării îl constituie casele de discuri. Acestea au început să apară după Revoluție, singura de până atunci fiind Electrorecord-ul. Apariția caselor de discuri a generat o serie de urmări benefice întregului fenomen. Contractele semnate de membrii trupelor cu casele de discuri au obligat ambele părți să acționeze cu profesionalism. Trupele au fost nevoite să producă piese de bună calitate şi pe cât posibile difuzabile unui public cât mai larg, în timp ce casele de discuri şi-au asumat răspunderea de a-i promova cât mai bine cu putință. Dar şi aşa, modul în care trupele existente s-au făcut cunoscute a fost diferit.

Dacă trupa B.U.G. Mafia, de exemplu, a lansat primul său album, intitulat „Mafia" , sub casa de discuri Amma, semnând cu aceasta un contract în 1995, în acelaşi an, Parazitii a debutat cu albumul "Poezii pentru pereți", ca produs independent. Abia peste un an, succesul vânzărilor obținute de pe urma albumului i-a adus trupei Paraziții un contract cu o casă de discuri, Digital Record.

Această situație s-a datorat nu diferenței dintre cele două trupe, diferență care a fost de-a lungul anilor discutată, ci împrejurărilor survenite atunci, pe plan muzical.

Cea mai reprezentativă casă de discuri, care a acordat o mare importanță trupelor de rap din România a fost şi este Cat Music/ Media Services, reprezentant Sony Music pentru țara noastră. Înființată în 1991, casa de discuri a promovat toate genurile muzicale noi din țară, printre care şi hip-hop-ul. Este casa de discuri care a reunit cele mai reprezentative trupe de gen, începând cu B.U.G. Mafia, La Familia şi continuând cu Marijuana, Don Baxter şi a lui Royală Mare, Delikt, Da Hood Justice, Il-egal şi alții.

Fenomenul a avut mult de câştigat atunci când s-a extins în sectorul mass-media, deşi presa nu a fost prea încântată la început, ignorându-l chiar în totalitate. C.N.A.-ul a lăsat puțin garda, motiv pentru care piesele trupelor au început să fie difuzate pe posturi de radio, precum Pro FM, Radio Contact sau Radio 21.

În legătură cu mass-media, un lucru trebuie precizat şi anume relația, mai mult sau mai puțin directă, dintre trupe şi presă. Aici sunt amintite, din nou, cele două trupe, Paraziții şi B.U.G. Mafia, datorită modului diferit de abordare privind acest aspect. Paraziții a avut, încă de la început, o bună relație cu fanii şi cu presa în special, reuşind să-şi creeze un tip de imagine. B.U.G. însă, a acționat diferit, depărtându-se de reprezentanții presei sau uneori atacând o parte din ei. Aceste abordări diferite au avut uneori aspecte nedorite, însă temporare, dar au avut succes în cazul ambelor trupe.

1.6 „Pantelimonu' petrece"

Este piesa semnată B.U.G. Mafia, de pe EP-ul intitulat „Înc-o zi, înc-o poveste" din anul 1996. A avut un succes nemaipomenit, fiind cunoscută destul de repede în întreaga țară.

Prin textele celor trei băieți, Mr. Juice, Uzzi şi Daddy Caddy, cartierul Pantelimon devenea cunoscut peste tot. Trupa a încercat să facă un videoclip la această piesă, încercându-şi norocul la postul de televiziune Tele 7 abc, dar fără nici un rezultat. Trebuiau să mai treacă doi ani pentru ca B.U.G. Mafia să filmeze primul videoclip din carieră şi nu numai.

„Pantelimonu' petrece" a fost catalogat ca un material excelent şi pentru piese ca: „Moarte pentru moarte" sau „Înc-o zi, înc-o poveste". Marijuana, prima rap-eriță autohtonă, şi-a făcut debutul pe acest EP.

Coperta casetei conține un mesaj din partea B.U.G. Mafiei către Tennie, I.E.S. şi B.I.P., componenții trupei Parazitii, mesaj destul de dur, care atestă „buna înțelegere" dintre cei doi piloni ai hip-hop-ului românesc. Stările de criză au dispărut abia după doi ani, în 1998, când cele două trupe, puțin mai mature, s-au intersectat într-un fel.

1.7 Cartelul şi Sindicatul

Sunt două grupări de trupe care îşi au originea în celebrul conflict dintre East Coast-ul şi West Coast-ul hip-hop-ului american. Într-adevăr există diferențe între cele două curente dar nu trebuie uitat faptul că ambele aparțin aceluiaşi gen.

Membrii West Coast-ului descriu viața din cartiere, viață plină de averi obținute din surse mai mult sau mai puțin convenționale, muzica fiind mai melodioasă, cu accente clare comerciale. La cei din East Coast, textul este mai puțin direct, cu referiri la aspectul social al vieții, linia melodică fiind mai puțin comercială. Sunt motive pentru care între cele două tabere au izbucnit stări conflictuale ce au dus la pierderi majore pentru toți participanții.

Acest conflict a intrat în istorie prin moartea a doi dintre cei mai de seamă rap-eri de talie mondială. Pe data de 7 septembrie 1996, 2Pac, cel mai reprezentativ rap-er de pe Coasta de Vest a fost împuşcat în maşina mentorului său, patronul casei de discuri Death Row, Suge Knight. Şase zile mai târziu, întreaga respirație a comunității de rap din lume a fost oprită, inima slăbită a lui 2Pac încetând să mai bată.

Un an mai târziu, simbolul Coastei de Est, Notorious B.I.G. a fost ucis în plină stradă. Lumea rămânea fără doi maeştrii de ceremonii remarcabili, 2Pac şi Notorious B.I.G. intrând în istorie pentru tot ce au făcut, scris, zis dar şi pentru felul în care au trecut în neființă.

În momentul în care hip-hop-ul a pătruns în România şi acest conflict a început să prindă rădăcini printre trupele noastre. Aşa a luat naştere Cartelul, reprezentant al West Coast-ului, care a adunat trupe precum B.U.G. Mafia, La Familia, Il-egal, Marijuana, Don Baxter. Viața lui a fost una scurtă, deoarece trupele membre au preferat să acționeze, mai mult sau mai puțin, independent.

Reprezentantul East Coast-ului a fost şi este Sindicatul, care reuneşte până şi astăzi trupe precum R.A.C.L.A., Da Hood Justice, Ghetto-Dacii şi multe altele, majoritatea rămase la stadiul de anonimat pe plan naţional.

1.8 Pregătirile pentru a doua jumătate

Este vorba despre evenimentele, deloc neglijabile, ce au avut loc în anul 1997, an ce încheie prima etapă majoră, din cadrul primului deceniu de hip-hop din România.

Trupa B.U.G. Mafia a lansat primul maxi-single din România, intitulat „Hoteluri”, produs de Cat Music/Media Services. A fost un pas îndrăzneţ, atât din partea trupei, cât mai ales din partea casei de discuri, care ar fi putut pierde enorm de pe urma acestei acţiuni. Totuşi, proiectul a fost unul reuşit, vânzările vorbind de la sine. Formatul a fost de asemenea inedit, caseta apărând îmbrăcată în carton, pentru colecţie, ideea aparţinând celor trei „mafioţi”.

Dar ce e prea mult strică. Albumul lansat în acelaşi an, intitulat „Deasupra tuturor” a fost unul foarte contestat. Majoritatea pieselor nu au refrene şi din cauza lipsei acestora dar şi a altor elemente precum efectele, atât de pe voci cât şi de pe instrumentale, destul de slabe, albumul nu a avut succesul scontat. A fost o lecţie pe care trupa a trebuit s-o înveţe, pentru ca, un an mai târziu, în 1998, Mafia să revină în forţă.

Un alt eveniment important, pentru acest an, l-a constituit lansarea albumului „Băieţi de cartier” de către trupa La Familia, care astfel şi-a făcut debutul, în plan discografic, pe scena rap-ului autohton. Formată în 1996, La Familia şi-a început activitatea cântând în deschiderea concertelor trupei B.U.G. Mafia, legătura dintre cele două trupe fiind cea mai cunoscută dintre toate trupele de gen din ţară.

Albumul a fost lucrat după modelul occidental pur, conţinând interludii şi efecte bine gândite şi lucrate, piesele trecând de la una la alta, modalitate folosită cu şi mai mult succes de către B.U.G., mai târziu, pe albumul „După blocuri”. Din lipsa banilor, băieţii au fost nevoiţi să înregistreze albumul într-un studio slab, unde au pierdut mult din calitatea sunetului, acest aspect fiind destul de evident şi relevant în acelaşi timp. Dacă muzica a fost făcută de ambii componenţi ai grupului, textele au fost semnate de Puya, care va rămâne textierul trupei până la albumul „Bine ai venit în paradis”, din 1999.

„Băieţi de cartier” reuneşte prin colaborări nume ca: Uzzi, Mr. Juice (B.U.G. Mafia), Delikt, Don Baxter, Il-egal şi alţii. Vocile feminine ocupă un loc destul de important şi îşi aduc considerabil aportul cu privire la calitatea pieselor, reprezentantele de seamă fiind Irina şi Energy. Cele mai reuşite piese de pe album sunt „Femeia mea” şi „Cu fruntea sus” dar întregul album a fost catalogat ca fiind unul de succes, motiv pentru care, în 2001, încă se mai afla în vânzare.

Colaborarea cu Il-egal a avut ca scop principal promovarea cartierului Sălăjean, locul de provenienţă atât a celor doi din Il-egal, cât şi a celor din La Familia, pentru a-l face „cunoscut tuturor”. De fapt, primele cuvinte de pe albumul „Băieţi de cartier” sunt identice cu ultimele şi anume: „Balta Albă- Sălăjean”.

Albumul de rap al anului 1997 a fost declarat „Suta”, album semnat de Paraziţii şi editat de Digital Record. Este albumul care a adus o nouă latură hip-hop-ului românesc şi anume caterinca socială.

Prima piesă este intitulată „Bagabonţii” şi este piesa al cărei remix va aduce componenţilor trupei, un an mai târziu, consacrarea. Merită menţionat faptul că această

piesă, compusă înainte de ’99, este singura cântată de Paraziții prin concerte, restul repertoriului fiind alcătuit din piese de pe albume lansate după 1999.

Problema banilor pare a fi un punct comun, atât pentru Paraziții în piesa „Banii n-aduc fericirea”, cât şi pentru La Familia în „Banii fac pământul să se-nvârtă”. Cele mai bune piese de pe Suta” sunt „Prieteni” şi „Am tot şi nimic”.

„A vorbi e uşor” critică componenții unor trupe de rap, simțindu-se şi replica dată celor din B.U.G. Dar versul „’97 anul meu, ’98 iar al meu” s-a dovedit a fi doar pe jumătate adevărat, în condițiile în care anul 1998 a stat în totalitate sub semnul B.U.G. Mafia.

Anul 1997 a marcat sfârşitul primilor cinci ani de hip-hop din România, delimitând vizibil calitatea rap-ului de până atunci față de cel de apoi.

Primul deceniu de hip-hop din Romania

1992- 2002

1998

Cap. 2

2.1 În general
2.2 Pe mâna profesioniştilor
2.3 Cătălina Toma
2.4 Al doilea album Il-egal
2.5 Cel mai bine e acasă
2.6 Albumul anului
2.7 Primul videoclip de hip-hop din România
2.8 Atomic TV K-lumea

1998

Cap. 2

2.1 În general

Anul 1998 a adus în hip-hop-ul românesc o schimbare uriaşă resimțită pe toate planurile pieței muzicale. De la calitatea pieselor şi până la aspectul produselor muzicale (casete, CD-uri) s-au putut observa îmbunătățiri. La baza acestor îmbunătățiri au stat diferiți factori, care individual poate nu au avut o pondere mare, dar luați împreună au însemnat mult.

Apariția studiourilor de înregistrare competitive a fost primul factor care a contribuit la această schimbare. Artiştii au câştigat mult prin îmbunătățirea calității sunetului, fapt ce a condus la un număr mare de vânzări.

Un alt element cheie a fost percepția publicului față de muzica românească, în general. Poporul, s-au cel puțin o parte din el, a început să se sensibilizeze cu privire la producțiile româneşti. Acest lucru s-a concretizat prin cererea de către public a trupelor şi pieselor autohtone, ce a condus de exemplu, la un număr mare de concerte, primele turnee naționale sau introducerea pieselor româneşti în play-listul posturilor de radio. Ascensiunea muzicii româneşti este dovedită, de exemplu, prin recordul în materie de vânzări a casei de discuri Cat Music/Media Services, record de aproape un milion de unități în anul 1998.

Din punctul de vedere al hip-hop-ului, al şaselea an de rap a adus pentru România primul videoclip de acest gen din istorie, anul '98 fiind, fără îndoială, anul Cartelului, anul B.U.G. Mafia.

Absența trupei Paraziții a făcut posibilă, fără prea multe greutăți, dominarea scenei rap de către B.U.G., susținută de La Familia şi Il-egal. Toate cele trei trupe au lansat albume cu greutate reuşind să se impună în fruntea clasamentului de hip-hop autohton. S-au simțit prezențele tot mai accentuate a vocii feminine în rap-ul românesc precum şi a primelor tendințe de producător din partea unor artişti din domeniu. Motivul absenței trupei Paraziții nu va fi discutat dar merită menționat faptul că a fost perioada când s-a concretizat stilul grupului, albumul lansat un an mai târziu confirmând cele spuse.

Astfel, 1998 nu este altceva decât un an care marchează începutul celei de-a doua părți din primul deceniu de hip-hop din România, nu doar calendaristic ci şi calitativ.

2.2 Pe mâna profesioniştilor

Am pomenit la începutul capitolului de apariția studiourilor de înregistrare competitive, care datorită cererii, au apărut în 1998 într-un număr destul de mare. Unele dintre ele au existat şi înainte, însă nivelul de calitate al sunetului era pus sub semnul îndoielii.

S-au evidențiat trei studiouri, care au devenit, în perioada înregistrărilor, o a doua casă pentru membrii trupelor: Midi Sound, Magic Sound şi Hit Factory, ultimul situat în afara capitalei, la Sebeş, Alba.

Trupele au apelat la compozitori cu renume, nu pentru texte ci pentru negative, renunțând parțial sau total în a-şi face singuri instrumentalele. Iată deci, un alt element care a contribuit enorm la îmbunătățirea hip-hop-ului românesc.

Nume precum Zsolt Kerestely şi fiul lui Andrei sau Camil Beldeanu şi-au făcut apariția pe copertele albumelor semnate B.U.G. Mafia, La Familia sau Il-egal, la care se mai adaugă nume de profesionişti precum Edy Schneider, Andrei Vlad, Gabi Mitran, Cristi Dobrică.

Această colaborare între cei mai buni a avut un singur rezultat şi anume succesul pentru toți cei implicați.

2.3 Cătălina Toma

Este vocea pe care o putem recunoaşte pe majoritatea pieselor albumelor semnate B.U.G. Mafia şi La Familia, adică pe „de cartier" şi pe „ Nicăieri nu-i ca acasă".

Meritul i-a aparținut lui Don Baxter, care în 1998 a propus-o pe Cătălina băieților din B.U.G. datorită vocii ei, care, trebuie să recunoaştem, este excelentă. De la Mafia şi până la trupa La Familia pasul a fost scurt.

Pe albumul „de cartier", începând cu piesa „Viața-i doar un drum spre moarte", „Poveste fără sfârşit", „De cartier" şi terminând cu „Ai grijă de şmenaru' tău", vocea Cătălinei a lăsat o amprentă puternică, reuşind să contribuie la succesul pieselor. Acelaşi aport l-a adus şi în cazul La Familiei, la piesele „Aşa-i frumos", „Poveste de cartier" şi „Cine a zis că e uşor".

Colaborarea Cătălinei Toma cu B.U.G. Mafia a provocat, mai ales după lansarea albumului „de cartier", unele scandaluri. Cătălina a declarat de mai multe ori reprezentanților presei că succesul trupei şi a albumului s-a datorat vocii ei, în mare parte. Alții, au spus că întreaga faimă obținută de Cătălina în 1998 şi după aceea (dar nu pentru mult timp) a rezultat de pe urma colaborării cu B.U.G., trupa care a ajutat-o să-şi creeze un nume în România, pe piața muzicală.

Adevărul este că ambele tabere au avut dreptate, deoarece atât B.U.G. Mafia cât şi Cătălina Toma au avut de câştigat de pe urma acestei colaborări.

2.4 Al doilea album Il-egal

Se intitulează „Timpul se scurge" şi a fost lansat după maxi-single-ul „Niciodată nimeni", primul maxi-single al trupei.

Albumul debutează puțin diferit față de celelalte, şi anume nu printr-un intro ci prin piesa „De aici până acolo sus" în colaborare cu Reini T, piesă dedicată memoriei lui Ciprian „Cipa" Georgescu. Dacă în 1998, La Familia au renunțat la Onny şi July în favoarea Cătălinei Toma, Il-egal a apelat la cale două voci feminine pe „Timpul se scurge", reuşind un salt calitativ în ceea ce priveşte refrenele pieselor.

Referitor la acest album şi la Il-egal în general, merită menționate două lucruri interesante. Piesa „Bagabonții fac cartierul să se-nvârtă" în colaborare cu Mr. Juice (Tataee din B.U.G.) reprezintă singura legătură directă dintre Il-egal şi B.U.G. Mafia, în decursul primului deceniu de hip-hop din țară. Pe nici un alt album Mafia sau Il-egal, cele două trupe nu se vor mai întâlni pentru a colabora în vreun fel. Dar, într-o altă ordine de

idei, piesa este reuşită, motiv pentru care ea a apărut un an mai târziu pe compilația „Star de cartier".

Al doilea lucru interesant implică de data aceasta şi trupa La Familia. Nu doar pe „Timpul se scurge" ci şi pe celelalte albume se simte legătura strânsă dintre Sişu din La Familia şi membrii trupei Il-egal, în timp ce a doua jumătate din La Familia, Puya, colaborează mai mult cu B.U.G. Mafia. Explicația este relativ simplă şi constă în faptul că Sişu a făcut cândva parte din Il-egal, trupă pe care a părăsit-o pentru a forma La Familia.

Versurile pieselor „Motive" şi „Unu câte unu" atacă, fără a da nume însă, membrii Sindicatului. Dacă tot am ajuns la versuri, trebuie spus că albumul „Timpul se scurge" este unul al contrastelor datorită faptului că cele spuse în piesele „De aici până acolo sus" sau „Timpul se scurge" rămân în antiteză cu atitudinea băieților de pe alte piese ale albumului, care au la bază idei precum jaf armat, crime, bătăi. Acelaşi aspect îl întâlnim încă în 1998 şi pe albumul Mafiei, spre deosebire de La Familia, al cărei album este mult mai echilibrat.

Cele mai bune piese de pe album rămân „De aici până acolo sus", „Bagabonții fac cartierul să se-nvârtă"şi „Timpul se scurge", materialul încheindu-se cu piesa „Niciodată un nimeni".

2.5 Cel mai bine e acasă

Unii zic că dacă B.U.G. Mafia n-ar fi lansat „de cartier" în 1998, albumul La Familiei, intitulat „Nicăieri nu-i ca acasă", ar fi fost declarat albumul rap al anului. Au dreptate, fără nici o îndoială.

Cea mai cunoscută piesă de pe album şi probabil cea mai cunoscută piesă a trupei de până acum, „Tupeu de borfaş", a adus lovituri grele Sindicatului imediat după lansarea ei, întărind poziția Cartelului. Au fost vizați „capii" Sindicatului, adică Rimaru din R.A.C.L.A., Tase din Pirats Clan şi întregul efectiv din Getto Dacii. Succesul piesei s-a datorat şi videoclipului filmat un an mai târziu, „Tupeu de borfaş" fiind primul clip al trupei La Familia.

„Nicăieri nu-i ca acasă" prezintă caracteristici ale stilului La Familia deja format şi extrem de competitiv. Maturizarea artistică este prezentă pe întregul album, dar se evidențiază prin piesele „Uneori viața e o târfă" şi „Unii nu înțeleg". În ceea ce priveşte piesa „Unii nu înțeleg", criticii au declarat că aceasta este copiată după o piesă de-a lui 2Pac, şi anume „I ain't mad at cha" şi că „Tupeu de borfaş" seamănă cu o altă piesă semnată 2Pac- „Made Niggaz". Există într-adevăr asemănări în ceea ce priveşte linia melodică a piesei şi structura acesteia, însă versurile celor doi, Puya şi Sişu, sunt adaptate realităților româneşti.

Diferența dintre albumul de debut şi „Nicăieri nu-i ca acasă" se poate observa comparând varianta piesei „Băieți de cartier", din '97, cu varianta remixată din 1998, unde nu doar instrumentația, calitatea sunetului sunt îmbunătățite ci şi tehnica vocală şi unele versuri suferă modificări în bine.

„Poveste de cartier" reuneşte primele două rap-erițe ale neamului românesc, Marijuana şi Ganja, piesa fiind prima şi una dintre puținele piese exclusiv feminine din rap-ul autohton. Vocile Cătălinei Toma şi a celor doi băieți din 3 Sud Est, Laurențiu şi

Mihai, au lăsat o amprentă puternică asupra albumului. Cele mai bune piese sunt „Tupeu de borfaş", „Unii nu înțeleg" şi „Cine a zis că e uşor".

2.6 Abumul anului

Este, fără îndoială, albumul lansat de cei trei componenți ai trupei B.U.G. Mafia, Uzzi, Caddy şi Tataee, şi anume „de cartier".

Lucrat în studiourile Hit Factory şi Midi Sound, materialul a provocat o adevărată agitație în masă. Nu a trebuit mult pentru ca presa, sub toate formele ei, să ia în vizor trupa, catalogând-o „fenomenul B.U.G. Mafia". Toate ideile, părerile, declarațiile referitoare la Mafia, din aceea perioadă, nu au făcut altceva decât să sporească prestigiul trupei şi vânzările acesteia.

Amatorii genului şi fanii trupei se aşteptau la un album reuşit şi datorită succesului pe care l-a înregistrat maxi-single-ul „Pentru '98", care a fost lansat înainte de „de cartier". La fel ca în cazul trupei Il-egal, materialul este unul al contrastelor. Se păstrează încă idei ce exprimă atitudini de băieți răi, duri, însă apar şi texte, versuri ceva mai profunde. Oricine poate observa diferențe de mesaj dintre piese ca „Raid mafiot", „Ghici cine s-a-ntors" sau „Limbaj de cartier" pe de o parte, şi „Viața-i doar un drum spre moarte" sau „Poveste fără sfârşit", pe de altă parte.

În legătură cu piesa „Limbaj de cartier" trebuie menționat un lucru destul de relevant. În cei primii zece ani de hip-hop românesc, primele două trupe ale țării, Paraziții şi B.U.G. Mafia, au colaborat într-un fel doar de două ori. Prima oară a fost pe această piesă, unde Tenny-e (Cheloo) a fost invitatul băieților din B.U.G., alături de Puya din La Familia.

Gunja şi Cătălina Toma sunt singurele voci feminine de pe întregul album. Cu piesa „Poveste fără sfârşit" trupa a fost la un pas de a câştiga, în cadrul Galelor Ballantine's, titlul de cea mai bună piesă a anului. Nu a fost să fie, însă băieții s-au simțit mai mult decât mulțumiți în momentul în care publicul din sală a început să scandeze: „Ma-fi-a, Ma-fi-a".

A fost momentul în care Uzzi, Tataee şi Caddy au conştientizat faptul că B.U.G Mafia devenise nu doar o simplă trupă de rap, ci un fenomen la scară națională, o întâietate în hip-hop-ul românesc.

2.7 Primul videoclip hip-hop din România

Datează din 1998 şi îi are ca actori principali pe Loredana Groza şi B.U.G. Mafia.

După lansarea albumului „de cartier" de către Mafia, Loredana, susținută de Marian Ionescu, a contactat trupa, fiind interesată de o colaborare cu ea. Cei trei componenți au fost greu de convins dar până la urmă au acceptat.

Aşa a rezultat piesa „Lumea e a mea", care a fost lansată pe piață sub forma unui maxi-single inedit, datorită a mai mulți factori. În primul rând, „Lumea e a mea" a condus la colaborarea a celor mai mari case de discuri, Media Promusic şi Media Services, prima fiind producătoarea materialului, a doua ocupându-se de distribuție. Colaborarea a fost una de succes, ambele case de discuri având de câştigat de pe urma ei.

Cel de-al doilea aspect interesant constă în faptul că maxi-single-ul „Lumea e a mea” este primul din România în care celelalte piese, în afara celei de bază, au fost făcute de dj. precum Dj. Vasile sau Dj. Phantom (Edy Schneider).

Viorel Sergovici şi Bogdan Albu sunt cei care au regizat primul videoclip hip-hop din România, intitulat „Lumea e a mea”, cu scopul de a promova maxi-single-ul. Chiar şi în lipsa unui post de televiziune muzical românesc, clipul a fost promovat de postul național Pro TV, succesul acestuia fiind unul destul de mare.

Legătura cu Loredana Groza reprezintă prima şi singura colaborare de o asemenea amploare a trupei B.U.G. Mafia cu artişti aparținând altor genuri muzicale.

2.8 Atomic TV K –Lumea

Este numele primului post de televiziune muzical din România, care s-a implicat în industria muzicală prin producerea de videoclipuri pentru piese din repertoriul artiştilor autohtoni.

Apariția acestui post de televiziune a oferit, atât caselor de discuri cât şi artiştilor, noi căi de promovare. Postul a acționat însă diferit față de modalitățile din Occident. Astfel, în perioada 1998-1999, adică în decurs de un an, Atomic a produs aproximativ 30 de videoclipuri, suportând toate cheltuielile, trupele fiind alese în funcție de target-ul postului.

Printre cele 30 de videoclipuri se numără şi primul clip al trupei La Familia, intitulat „Tupeu de borfaş”, care a apărut în 1999 pentru a promova albumul „Nicăieri nu-i ca acasă” din 1998.

Motivul pentru care Atomic a decis să producă din propriile fonduri aceste videoclipuri a fost legat de nesiguranța caselor de discuri cu privire la eficiența unor astfel de investiții. Această nesiguranță a dispărut în timp deoarece numărul videoclipurilor autohtone la sfârşitul anului 2001 trecuse de 300.

Primul deceniu de hip-hop din Romania

1992- 2002

1999

Cap. 3

3.1 Cu dreptul înainte
3.2 Fără probleme
3.3 Rapsodique M&G
3.4 Anda Adam
3.5 Made in Berceni
3.6 Primul album solo din România
3.7 Da Hood Justice
3.8 R.A.C.L.A.
3.9 Casino
3.10 Primii rap-eri în postura de producători
3.11 Cat Music versus A&A Records
3.12 Singurii din Sălăjean

1999

Cap. 3

3.1 Cu dreptul înainte

Dacă în anul 1998 scena rap-ului autohton a fost dominată de B.U.G. Mafia, urmată de La Familia şi Il-egal, 1999 a propus un număr mare de producţii hip-hop datorită multelor trupe implicate.

Începând cu Paraziţii, în a cărei revenire puţini au mai crezut, Morometzii, B.U.G. Mafia, M&G, R.A.C.L.A., Da Hood Justice şi continuând cu La Familia, Royala Mare, Casino (cândva Gangsta Clique) şi XXL şi 10Grei- toate au lansat albume ce au schimbat faţa rap-ului românesc. Anul 1999 a adus, printre altele, primul album solo din România, primul maxi-single al celor din La Familia şi primul album produs în totalitate de Tataee şi care nu este al trupei B.U.G.

Din punct de vedere al numărului de materiale lansate, R.A.C.L.A. şi La Familia au ocupat prima poziţie, ambele lansând în 1999 câte un maxi-single şi un album. Dacă tot am vorbit de producători merită amintit Puya care, ajutat într-o oarecare măsură de Sişu, a produs maxi-single-ul Marijuanei, intitulat „Tre' să spun".

S-au evidenţiat casele de discuri Cat Music/Media Services şi A&A Records prin numărul artiştilor hip-hop semnaţi, ambele deţinând nume importante precum: B.U.G. Mafia, La Familia, Il-egal (Cat Music) şi Paraziţii, R.A.C.L.A. (A&A Records).

3.2 Fără probleme

Se referă la albumul trupei Paraziţii care, după o pauză de mai bine de un an, a revenit cu „Nici o problemă".

Componenţa grupului a fost schimbată, Dj. Y.E.S. părăsindu-i pe băieţi, locul lui fiind luat de cel mai bun dj. al neamului românesc, Freaka Da Disk, fost membru al trupei Morometzii. Tot în 1999 Paraziţii au început colaborarea cu primul label underground din România, Rebel Music, patronat de Gianiny Munteanu, care a devenit managerul trupei.

Albumul a fost lansat în luna iulie la A&A Records, materialul fiind lucrat în Studio Box, proprietatea lui Vlad Blându, unde Cheloo lucrase ca inginer de sunet. Piesa „Bagabonţii '99" a fost primul extras de pe album care a beneficiat de un videoclip. În luna august clipul a doborât recordul de audienţă pe Atomic, o lună mai târziu C.N.A.-ul interzicând difuzarea acestuia.

Cele mai bune piese rămân „Nu mă schimbi", „Bagabonţii '99" şi „Omu' din liftu' tău" care la sfârşitul anului a fost declarată de Pro FM piesa anului.

3.3 Rapsodique M&G

Au revenit în 1999 cu maxi-single-ul „Aşa ne place”, material editat de A&A Records şi lucrat împreună cu B.U.G. Mafia şi Cheloo din Paraziţii.

Piesele „Aşa ne place”şi „Rege pentru o zi” sunt destul de diferite deoarece pe prima se simte amprenta puternică a celor trei din B.U.G., în timp ce pe a doua piesă vocea lui Cheloo duce înspre stilul Paraziţii.

Înregistrată în Magic Sound Studio, „Aşa ne place” are un caracter destul de violent, chiar dacă facem abstracţie de numărul mare de cuvinte obscene. Acest caracter însă, este totalmente motivat având în vedere jocul neloial al multor trupe din aceea perioadă, de pe scena rap-ului românesc.

Spre deosebire de „Aşa ne place”, unde se ating subiecte precum conflictele dintre trupe sau felul în care acestea sunt privite în general iar in prim plan se găseşte cartierul Pantelimon (locul de provenienţă atât a B.U.G. Mafiei cât şi a trupei M&G), piesa „Rege pentru o zi” prezintă un caracter social.

3.4 Anda Adam

Este urmaşa Cătălinei Toma în ceea ce priveşte colaborările cu trupe din sfera hip-hop-ului. Totuşi nu a beneficiat de acelaşi succes de care s-a bucurat colega ei de breaslă, unii spunând că unul din motive ar fi că nu a apărut pe nici o piesă a trupei B.U.G. Mafia.

Într-adevăr, Anda şi B.U.G. nu s-au întâlnit niciodată pentru a lucra în studio dar colaborările întreprinse cu La Familia, trupă cu o deschidere muzicală mai largă, au ajutat-o mult. De fapt, Puya a fost cel care i-a produs Andei piesa „Ca între fete” alături de Marijuana, piesă ce a fost lansată pe piaţă alături de alte trei melodii sub forma unui maxi-single editat de A&A Records. Însă nu doar La Familia a beneficiat de vocea Andei Adam în 1999 ci şi alte trupe precum R.A.C.L.A.

Proiectul „Nu mă uita”, lansat tot de A&A, a avut-o pe aceasta ca invitată specială şi s-a bucurat de un succes imens. „Nu mă uita” a reprezentat revenirea (destul de controversată) a trupei R.A.C.L.A. şi consacrarea definitivă a Andei Adam.

Astfel, dacă în 1999 Cătălina Toma a intrat sub tutela lui Don Baxter, mai apoi a lui Papa Junior, Anda a rămas aproape de La Familia, Marijuana şi R.A.C.L.A.

3.5 Made in Berceni

Este vorba despre trupa Morometzii, originară din cartierul bucureştean Berceni, care a lansat albumul „Sud Still” atunci când încă Freaka Da Disk se mai număra printre membrii grupului.

Editat de A&A Records, materialul a fost promovat de piesa „Oamenii mei” care a beneficiat şi de un videoclip. „Oamenii mei” reprezintă primul (şi singurul până la ora actuală) clip animat din România.

Majoritatea pieselor conţin colaborări cu nume precum Partizanu’, Kronic sau Neg’Jack, prezenţa lui Aurelian Temişan fiind o surpriză plăcută. Piesele cele mai profunde sunt „Vino să mă vezi, mamă” dedicată memoriei mamei lui 1-Q Sapro şi

„Yugoslavia”, apărută în condițiile în care în acele săptămâni S.U.A. desfăşura acțiuni militare asupra acestei țări.

Muzica pieselor este semnată de 1-Q Sapro şi Freaka Da Disk, Camil Beldeanu, Mircea Petru şi Gabi Mitran ajutându-i pe cei doi. Cele mai bune piese ale albumului sunt: „O simți în aer”, „Vino să mă vezi, mamă” şi „33’ la umbră”.

3.6 Primul album solo din România

A fost lansat de Mediapro Music şi aparține membrului fondator din Morometzii, 1-Q Sapro.

„Yo cunosc periferiah” conține zece piese total diferite datorită diverselor subiecte abordate. Încă din prima piesă, cuvântul „cartier” este înlocuit cu „periferia”, Sapro reuşind să se deosebească de tiparul existent atunci.

„Dragi heterosexuali…Playboy” aduce puțină culoare albumului în timp ce „Kontestatzi cât vretzi” este o replică dată celor care atacă fenomenul hip-hop în zadar.

„Sărmăluța party” este prima piesă din țară care îmbină (cu succes) elemente din folclor cu elemente de rap. Acelaşi procedeu, doar mai slab conturat, îl întâlnim pe „Aoleu…mi-e rău”.

Spre deosebire de albumul „Sud Still”, unde muzica a fost făcută în mare parte de 1-Q Sapro, pe „Yo cunosc periferiah” Mihai Alexandru este producătorul muzical.

Întregul album conține o singură înjurătură, anunțată ca atare pe coperta albumului, prezentă pe „Ini mini Yo (tra la la)”, restul pieselor fiind pe deplin difuzabile.

„Colegu’ lu’ Mcloud” conține o scurtă lecție de istorie, cele mai bune piese fiind „(Yo cunosc) Periferiah”, „Kontestatzi cât vretzi” şi „Sărmăluța party”.

3.7 Da Hood Justice

Membră de bază a Sindicatului, Da Hood Justice a lansat în 1999 sub Cat Music/Media Services cel mai bun album din întreaga carieră, intitulat „Direct din unda’ground”. De fapt, singurele acțiuni concrete întreprinse de membrii Sindicatului în ’99 au purtat semnătura trupelor Da Hood Justice şi R.A.C.L.A. A fost perioada în care Cartelul începea să câştige teren în defavoarea Sindicatului, chiar şi în absența totală a trupei Il-egal sau scurta apariție a celor trei din B.U.G. Mafia.

„Direct din unda’ground” reuneşte prin feat-uringuri nume precum R.A.C.L.A., Dj. Sleek, M&G şi Methadon 3000. Albumul a beneficiat şi de două videoclipuri, la piesele „Direct din unda’ground” şi „Supersonic”. Piesa „Şcoala veche de rap” reuneşte cele mai vechi voci ale hip-hop-ului românesc: Rimaru’ din R.A.C.L.A., Mary şi Co G din Rapsodique M&G.

„Sfârşit de mileniu” este cea mai reuşită piesă de pe „Direct din unda’ground”, vocea lui Nai’gh’ba potrivindu-se bine cu vocea Cristinei Giurgiu.

La partea instrumentală Da Hood Justice a colaborat cu Călin C., Cristi Andrei, Gabi Mitran şi Mircea Petru. Cele mai bune piese rămân „Sfârşit de mileniu”, „Supersonic” şi „Şcoala veche de rap”.

3.8 R.A.C.L.A.

Trupa cu primul album rap din România a lansat în 1999 proiectul „Nu mă uita” în colaborare cu Anda Adam. Acesta a venit după succesul albumului lansat anterior şi anume „Rime de bine”, album care a confirmat statutul trupei pe plan naţional.

Piesele „Belele” (în colaborare cu Roxana din Capuccino) şi „Orice laş” sunt cele mai reuşite şi implicit cunoscute piese de pe album, „Rime de bine” bucurându-se de o serie de colaborări din rândul membrilor Sindicatului: Piele şi Os din Getto Dacii, Na’gh’ba din Da Hood Justice, Vexxatu Vexx şi Brugner din Delikt.

Revenind la „Nu mă uita”, acest proiect a creat multă vâlvă în jurul trupei. R.A.C.L.A. a fost acuzată că a făcut concesii, abordând un stil mult prea comercial şi că Anda Adam a avut o parte de vină. Într-adevăr, atât piesa „Nu mă uita” cât şi „Fiesta” sunt puţin diferite faţă de stilul abordat anterior, însă nu trebuie exagerat.

În primul rând vocea şi contribuţia Andei este excelentă. În al doilea rând „Nu mă uita” este exemplul clar că o trupă trebuie să vândă pentru a mai rămâne la o casă de discuri şi că varianta pieselor comerciale este de cele mai multe ori cea mai bună soluţie. Absolut toate trupele hip-hop din România au piese comerciale sau cel puţin cu tendinţe de comercial chiar dacă membrii unora nu o vor recunoaşte niciodată.

În concluzie, ignorând toate remarcile care au fost făcute la adresa proiectului, „Nu mă uita” s-a bucurat de un succes destul de mare, la care a contribuit într-o mare măsură şi Anda Adam.

3.9 Casino

Cândva Gangsta Clique, trupa Casino a lansat în 1999, sub sigla Fresh Music/Intercont Music, albumul „Rău model”. În ceea ce priveşte componenţa grupului trebuie menţionat faptul că aceasta s-a schimbat de-a lungul anilor şi că unul dintre componenţi, Pablo, este fratele mai mic a lui Caddy din B.U.G. Mafia.

Un alt punct comun cu Mafia este cartierul Pantelimon, locul de provenienţă a băieţilor, cuvintele cele mai folosite pe intro-ul albumului fiind: „Din Pantelimon se ridică un rău model”. Pentru realizarea materialului trupa a colaborat cu nume mari din rap-ul românesc precum La Familia, Gunja, B.U.G. Mafia şi Giovanni din Il-egal. Înregistrat în studioul lui Ben (Vlad Blându) şi anume Studio Box, „Rău model” a beneficiat la partea instrumentală de contribuţia lui Tataee şi a lui Gabi Mitran.

Cele mai bune piese rămân „Sus în Rai” şi „Cu adevărat”.

3.10 Primii rap-eri în postura de producători

Sunt fără îndoială Tataee din B.U.G. Mafia şi Puya din La Familia. Ei au fost primii MC care s-au implicat efectiv în descoperirea noilor talente, ajutând trupele debutante să obţină contracte cu diferite case de discuri.

Puya, de exemplu, în timpul unui bal al vreunui liceu bucureştean i-a propus Gunjei să cânte, crezând în potențialul ei. Tataee, după ce a observat trupa XXL şi 10Grei cântând în deschiderea B.U.G. Mafiei, a propus acesteia o colaborare. Ajunge să amintim faptul că însuşi Tataee a fost cel care a stat la baza formării trupei La Familia, însă acesta nu a apărut niciodată ca producător pentru că pur şi simplu nu a fost cazul. Şi La Familia a debutat prin susținerea de concerte în deschiderea celor din B.U.G. Mafia dar cu timpul şi-a dezvoltat propriul stil şi propria manieră de a aborda lucrurile.

Maxi-single-ul de debut al primei rap-erițe din România, Marijuana, poartă semnătura celor doi din La Familia, Sişu şi Puya. Inregistrat în studiourile Midi Sound, Hit Factory şi M+ Production, materialul are la bază 2 piese: „Fii pe fază" şi „Tre' să spun", ultima beneficiind şi de un videocilp. Textele au fost scrise de Puya, de muzică ocupându-se La Famila, Camil Beldeanu şi Eddy Schneider.

Tataee s-a ocupat în 1999 de albumul de debut al trupei XXL şi 10Grei intitulat „Personaju' negativ", asta în condițiile în care B.U.G. Mafia a făcut o singură dată prezența prin lansarea maxi-single-ului „România". Unii credeau că sfârşitul „fenomenului B.U.G." se apropia datorită singurei apariții din 1999 dar şi datorită acestor activități de producător şi manager întreprinse de Tataee. Chiar şi aşa, Tataee nu a neglijat Mafia, albumul lansat ulterior confirmând acest lucru.

Revenind la XXl şi 10Grei şi la al ei album de debut, piesa „Privesc de sus" a promovat albumul, beneficiind şi de un videoclip. Această piesă a provocat numeroase discuții, de la cei mai înverşunați critici şi până la simpli ascultători. Unii spuneau că „Privesc de sus" este o reuşită care egalează succesul piesei „Poveste fără sfârşit" , alții catalogând-o un eşec.

Albumul a adus însă ceva nou pentru România, şi anume prima piesă în regim de freestyle, intitulată cum altfel decât „Freestyler". Ignorând feat-uringul cu Tataee, trupa nu a colaborat cu alte nume celebre, din contră, a adus la rândul ei nume noi pe scena rap-ului românesc. Este vorba despre trupele Rasa şi Mahsat, trupe care până la sfârşitul 2002 s-au aşezat pe lângă câte o trupă renumită, pentru a putea fi numiți fruntaşii noii generații de rap din țară.

Albumul „Personaju' negativ" s-a vândut destul de bine, prinzând la public, Tataee fiind unul dintre principalii „vinovați". Spre deosebire de Marijuana care, ajutată de La Famila , a revenit cu albumul de debut în 2000, trupa XXL şi 10Grei nu a mai lansat nimic până la sfârşitul primului deceniu de hip-hop din România, apărând doar cu un remix la piesa „E vorba de bani" cândva prin 2002 şi prin diverse colaborări pe albumele trupelor apropiate.

3.11 Cat Music versus A&A Records

Sunt casele de discuri care în 1999 dețineau cele mai multe trupe de rap din România, Cat Music/Media Services stând în spatele trupelor din Cartel, în timp ce A&A Records promova membrii Sindicatului şi nu numai.

După cum am mai spus-o, ambele case de discuri dețineau trupe (într-o egală măsură) din elita rap-ului românesc: Paraziții, R.A.C.L.A., Morometzii (A&A) şi B.U.G. Mafia, La Familia, Il-egal (Cat Music). În 1999 ambele case de discuri au ieşit la înaintare cu câte o compilație, Cat Music editând „Star de cartier" iar A&A Records „Hip şi Hop Murale".

Compilația „Star de cartier" a reunit 12 nume din rap-ul românesc, pe lângă Mafia, La Familia și Il-egal făcându-și loc Da Hood Justice („Direct din unda'ground"), Sens Unic („Șampanie și tequila"), Papa Junior („Mă reprezint"), Bruckner („Prinși în joc"- în colaborare cu La Familia), Don Baxter („Zi de zi"), La Primera („Primera joint"), Methadon 3000 („Decalog"), Marijuana („Tre' să spun") și Puterea Cuvântului („Eliza"). Există mai multe aspecte care fac această compilație să fie reușită, în primul rând piesa B.U.G. Mafiei („Reprezint strada") regăsindu-se doar pe maxi-single-ul „România" și pe această compilație. Un alt aspect interesant vizează trupa La Familia care are cele mai multe apariții pe „Star de cartier" și al cărei video edit la piesa „Tupeu de borfaș" apare numai pe compilație. Cătălina Toma este și ea prezentă pe piesele Mafiei („Reprezint strada"), Don Baxter („Zi de zi") și Il-egal („Star de cartier").

Spre deosebire de „Star de cartier", pe care majoritatea trupelor erau cu vechime în showbiz, compilația produsă de A&A Records a adus pe scena rap-ului două trupe noi: New Entry și Drepturi Egale. Celelalte trupe de pe „Hip și Hop Murale" sunt Parazitții, Morometzii, R.A.C.L.A., Matze, M&G, Getto Dacii. Și această compilație are câteva aspecte interesante, primul fiind legat de Parazitții, piesele de pe „Hip și Hop Murale" anunțând atât revenirea trupei cu noul component (Freaka Da Disk) cât și lansarea noului album „Nici o problemă". Un alt aspect vizează modul în care compilația a fost lansată, trupele de pe casetă susținând un show de zile mari la Circul de Stat din București, unde concomitent (respectând adevăratul hip-hop) s-a organizat un concurs de gaffiti. Rulotele aflate în parcarea circului au devenit suportul de lucru al echipelor de graffiti venite din întreaga țară.

Dacă pe „Star de cartier" Cătălina Toma a fost cea care a avut ultimul cuvânt de spus în ceea ce privește vocile feminine (pe refrene), pe „Hip și Hop Murale" acest statut i-a revenit Andei Adam.

Ambele compilații au fost încununate de succes, de pe urma lor beneficiind nu doar trupele prezente ci și cele două case de discuri: A&A Records și Cat Music/Media Services.

3.12 Singurii din Sălăjean

La Familia este trupa care a avut cele mai multe apariții pe scena rap-ului autohton în 1999. Pe lângă ediția video a piesei „Tupeu de borfaș", prezența cu 2 piese pe „Star de cartier" și maxi-single-ul Marijuanei, trupa a lansat „Dumnezeu e băiat de cartier (oare?)" și „Bine ai venit în paradis".

„Dumnezeu e băiat de cartier (oare?)" reprezintă primul maxi-single al grupului înregistrat în studiourile United Music Production și Magic Sound. Materialul s-a vândut destul de rău, cauza directă fiind lipsa de promovare a celor de la Cat Music și nu caracterul șocant (zic unii) a piesei „Dumnezeu e băiat de cartier (oare?)". Presa a fost surprinsă (poate cuvântul e prea moale) la auzirea numelui maxi-single-ului, comentariile și criticile apărând din partea unora care nici măcar nu ascultaseră piesa înainte. „Dumnezeu e băiat de cartier (oare?)" a beneficiat și de două colaborări, prima cu Caddy din B.U.G. pe piesa „Nimic de pierdut". A doua colaborare se leagă de ce am declarat înainte despre La Familia (trupa cu deschiderea muzicală cea mai amplă în ceea ce privește colaborările) și vizează trupa Direcția 5 care a realizat negativul remix-ului piesei „Unii nu înțeleg". Pe refren apare și vocea Cătălinei Toma.

Dacă „Dumnezeu e băiat de cartier (oare?)” nu s-a bucurat de un succes comercial uriaş, despre „Bine ai venit în paradis” nu se mai poate spune acelaşi lucru. Criticii au declarat şi susțin în continuare că acest album reprezintă o nouă etapă în procesul de maturizare a trupei. Există, într-adevăr diferențe între „Nicăieri nu-i ca acasă” şi „Bine ai venit în paradis”, însă adevărata maturizare artistică a fost atinsă de La Familia pe „Ca la noi” în 2000.

Pe „Bine ai venit în paradis” se observă, în primul rând, o schimbare radicală de sound datorită încetării colaborării trupei cu studioul Hit Factory, adică cu Eddy Schneider, care a lăsat o amprentă destul de relativă pe negativele albumului anterior. Dacă pe „Nicăieri nu-i ca acasă” La Familia a colaborat, din sfera trupelor de rap, doar cu B.U.G. Mafia, pe „Bine ai venit în paradis” lista s-a lărgit cu nume ca: 6ase: 6ase, Casino, Pacha Man, 1-Q Sapro. Anda Adam şi Dan Armeanca i-au mai ajutat pe Sişu şi Puya la realizarea albumului.

Piesele „Puya e pe scenă” şi „Nopți albe” reprezintă primele tendințe, încă totuşi slab conturate, de cariere solo ale lui Puya şi Sişu. „Probleme de familie” este piesa care depăşeşte ca subiect central cartierul, tratând fapte ce, din păcate, țin de realitățile din România şi nu numai, piesa beneficiind şi de un videoclip (al doilea al trupei).

Piesele care se impun sunt „E timpul să facem câteva hârtii”, „N-am voie să uit”, şi „Probleme de familie”, acestea fiind şi cele mai bune de pe întregul album.

<u>Primul deceniu de hip-hop din Romania</u>

1992- 2002

2000

Cap. 4

4.1 Apogeul
4.2 Trupa şi albumul anului
4.3 Il-egal
4.4 R.A.C.L.A.
4.5 La Familia
4.6 Paraziții
4.7 Morometzii
4.8 Marijuana şi albumul de debut
4.9 K-gula
4.10 Roxana Iacob
4.11 Primul proiect solo din La Familia
4.12 Alții şi altele

2000

Cap. 4

4.1 Apogeul

A fost atins o dată cu venirea anului 2000 şi împlinirea a opt ani de hip-hop în România. Vorbim despre cel mai complex an din rap-ul românesc, în care absolut toate trupele prezente pe prima treaptă a hip-hop-ului şi-au făcut apariţia pe piaţă cu cel puţin câte un album. O parte din ele au făcut mult mai mult, numărul producţiilor editate fiind un record pentru România.

2000 a adus şi primul proces penal din rap-ul românesc care a implicat pe de-o parte Paraziţii iar pe de altă parte conducerea casei de discuri A&A Records, procesul bucurându-se de o mediatizare deloc neglijabilă.

R.A.C.L.A. a revenit într-o nouă formulă, lui Rimaru alăturându-se Dj. Dox şi K-gula, trupa lansând un album de zile mari, intitulat „Plus infinit”. K-gula a îmbrăţişat cariera solo şi a lansat „Visuri în întuneric”, album necomercial care s-a vândut destul de bine în ciuda lipsei promovării.

Morometzii şi-au făcut simţită prezenţa prin „K.O.respunzător”, Royala Mare (ajutată de Don Baxter) prin „Soldaţi Zigzag” iar Marijuana prin albumul ei de debut „Cea mai fidelă fată”.

Il-egal a revenit în forţă, lansând în decursul anului două albume, primul „Il-egal non-stop” iar al doilea intitulat „Nu judeca!”. Nu a putut lipsi La Familia cu al ei „Ca la noi” şi nici Paraziţii, care după câştigarea procesului a lansat, la o altă casă de discuri, albumul „Iartă-mă”.

Supremaţia pentru anul 2000 însă, o deţine B.U.G. Mafia, care în decurs de aproximativ 10 luni (ianuarie- octombrie) a zguduit scena rap-ului românesc, lansând două albume şi un maxi-single, trupa reuşind încă o dată să-şi confirme statutul în hip-hop-ul autohton.

Începând cu acest an, ambele baricade, atât trupele cât şi casele de discuri au înţeles importanţa videoclipurilor, mărind sumele investite în producţia acestora. Rezultatele au putut fi cu uşurinţă observate pe clipuri ca „Un 2 şi 3 de 0” (B.U.G. Mafia) sau „Vorbe” (La Familia).

În ceea ce priveşte părerea criticilor referitor la acest an, aceasta este relativ unanimă. 2000 reprezintă anul de vârf al primului deceniu de hip-hop din România, culmea unui versant, pe care trupele au început să-l escaladeze încă din 1998.

4.2 Trupa şi albumul anului

Sunt, fără îndoială, B.U.G. Mafia şi al ei prim album din 2000- „După blocuri”.

Gândit, lucrat şi înregistrat în 1999, albumul a fost scos pe piaţă la data de 17 ianuarie, fiind primul album lansat în industria hip-hop-ului în 2000.

Lansarea a avut loc în clubul bucureştean Maxx, care este recunoscut pentru genul acesta de manifestații (lansări), mai ales din partea trupelor deținute de Cat Music/Media Services. Reprezentanții presei, care se aflau într-o parte a sălii, au fost atacații verbal de cei trei din Mafia încă de la începutul recitalului, aceştia menținându-şi atitudinea violentă până la sfârşitul concertului. Nici nu a fost nevoie de mai mult. Comentariile n-au ezitat să apară, articolele şi interviurile şi-au făcut apariția pe întreaga arie a presei (nu doar cea muzicală), rezultatul fiind doar unul singur, favorabil B.U.G. Mafiei: „După blocuri" este cel mai bine vândut album din România, în prima parte a anului 2000.

Referitor la „După blocuri", nu putem spune doar că reprezintă cel mai violent şi probabil obscen album al trupei. Este mult mia mult decât atât. Vorbim despre cel mai complex material lucrat vreodată de cei trei, Tataee, Uzzi şi Caddy, album care a schimbat fața rap-ului românesc prin transpunerea acesteia la un nivel superior. Acest lucru se poate observa pe toate piesele albumului, începând cu „Cartieru' Pantelimon", „La greu" şi terminând cu „Mahoarcă" , „După blocuri".

Singurele voci consacrate din rap-ul autohton care au fost rugate să colaboreze la unele piese au fost Puya şi cei doi din M&G, Mary şi Co G. „Capu' sus" este cea mai profundă piesă de pe album, putând fi considerată o continuare a celebrului hit „Poveste fără sfârşit" (ordinea celor trei rap-eri pe cele două piese fiind identică).

Piesa „După blocuri" a fost aleasă pentru videoclip, băieții considerând-o cea mai expresivă în concordanță cu ceea ce se găseşte pe album. Filmat în două zile (prima locație- un studio, a doua- cimitirul de maşini din cartierul Vitan), clipul s-a bucurat de un succes enorm, la care a contribuit într-o oarecare măsură şi Bogdan Albu, care a semnat regia.

Cele mai bune piese ale albumului sunt: „La greu", „Capu' sus" şi „După blocuri", piesa „Unii sug …." fiind probabil favorita presei şi a acelora care au atacat într-un fel sau altul trupa. Oricum „Unii sug …." le este dedicată.

Numai prin acest album B.U.G. Mafia şi-a reconfirmat poziția ocupată în hip-hop-ul românesc, fără a mai pune la socoteală maxi-single-ul „Un 2 şi 3 de 0" sau albumul „Întotdeauna pentru totdeauna", care au adus trupei titlul (incontestabil) de cea mai bună trupă rap a anului.

Nu se putea ca o trupă de talia Mafiei să treacă prin anul 2000 fără a-l consemna într-un fel. Într-o altă ordine de idei, era inadmisibil ca trupa să nu lanseze vreun hit, mai ales după succesul de la începutul anului cu „După blocuri".

Aşa a apărut piesa „Un 2 şi 3 de 0", lansată sub forma unui maxi-single, care, peste vară, a devenit un hit, motivele fiind multiple. În primul rând, videoclipul piesei a fost unul de succes, rezultatul observându-se în vânzările albumului, cifrele atinse stabilind noi recorduri. Un al doilea motiv ar fi Villy (fost component al trupei Maniax), al cărui timbru vocal excelent s-a potrivit cu versurile refrenului. Pe lângă „Un 2 şi 3 de 0" şi un remix al acesteia, maxi-single-ul mai conține piesa „Față în față", care nu este altceva decât continuarea declarațiilor începute pe „Unii sug ….". Piesa „Un 2 şi 3 de 0" este extras pe single de pe albumul „Întotdeauna pentru totdeauna", ultima producție semnată de B.U.G. Mafia în 2000.

A fost lansat tot în Club Maxx, printre susținătorii trupei aflându-se La Familia, Da Hood Justice şi cele două rap-erițe, Marijuana şi Ganja. Vânzările acestui album au întrecut orice aşteptări, atât din partea trupei cât şi din partea casei de discuri, după primele două săptămâni cifra de 20.000 unități vândute fiind deja cu mult depăşită.

Pe acest album B.U.G. Mafia exprimă foarte clar tendințele înființării Casei, adică a propriei case de producții. Piesa „Cuvinte grele” reunește viitorii MC ai Casei, mai puțin Puya și Pacha Man, adică Luchian, Maximilian din Mahsat și Villy.

Cele mai bune piese sunt: „Fără bani”, „Între noapte și zi”, „Poezie de stradă”, ultima oferind posibilitatea B.U.G. Mafiei ca, prin intermediul unui nou extras pe single (al doilea de pe „Întotdeauna pentru totdeauna”), să revină în 2001.

„Întotdeauna pentru totdeauna” este ultimul album semnat de B.U.G. Mafia în cadrul primului deceniu de hip-hop din România.

4.3 Il-egal

După o pauză de mai bine de un an pe plan discografic (în 1999 lipsind cu desăvârșire), trupa Il-egal, formată din C-nyk și Giovanni, a revenit în 2000 semnând două albume, spre mirarea unora care credeau că s-a terminat.

Primul album lansat se numește „Il-egal non-stop” și a fost a doua producție de rap lansată în 2000, după albumul Mafiei, „După blocuri”. Spre deosebire de „Timpul se scurge” (albumul anterior), „Il-egal non-stop” a adus o schimbare pozitivă de sound deși de negativele ambelor albume s-au ocupat, pe lângă cei doi componenți, Camil Beldeanu și Eddy Schneider, înregistrările efectuându-se în studiourile Hit Factory și Midi Sound. Din punctul de vedere al versurilor însă, piesele nu suferă mari îmbunătățiri, mesajul fiind în general același pe toate.

Un alt aspect pozitiv al albumului îl reprezintă colaborările (aspect prezentat pe coperta materialului) cu Puya și Sișu din La Familia, Marijuana, Brugner, Drew, Tigaie din Royala Mare, Freaka Da Disk și Cătălina Toma.

Piesa care a promovat albumul și care a beneficiat de un videoclip se numește „Il-egal non-stop”, pe care apare și Puya. Clipul „Il-egal non-stop”a fost primul videoclip al trupei dar și singurul din întreaga carieră de până acum.

„Fără speranță”, „Încă în joc” și „Dă din tot ce ai” rămân, pe lângă „Il-egal non-stop”, cele mai bune piese ale albumului.

Al doilea material lansat de Il-egal în 2000 se numește „Nu judeca!” și vorbim în continuare despre cel mai bun album al trupei dar și de ultimul (cel puțin din primul deceniu de rap din țară), trupa lipsind cu desăvârșire în 2001 și 2002.

Lucrat cu aceeași oameni și înregistrat în aceleași studiouri, „Nu judeca!” debutează cu o „Retrospectivă” (pe post de intro) a celor mai bune piese Il-egal de până atunci. Chiar dacă pe acest album numărul colaborărilor este mai mic, materialul a adus pe lângă un nou sound mult așteptata maturizare artistică, resimțită mai ales în versuri. Colaborarea cu Anda Adam pe „Nu judeca!” și „Nu-i vina ta” este excepțională, cele două piese rămânând cele mai profunde ca mesaj, ele fiind urmate de „Aceleași fapte” cu Kri$$ (un nou venit) și „Într-o zi” cu Sișu din La Familia.

Coperta albumului și piesa „Așa cum simt” anunțau carierele și proiectele solo ale celor doi, care, din păcate, nu au fost finalizate. Motivul a plecat se pare, tot de la Il-egal deoarece „Nu judeca!”nu s-a vândut prea bine, contractul trupei cu Cat Music/Media Services fiind pus în pericol. Tendințele de producător manifestate de Giovanni anunțau apariția unei noi trupe în peisajul rap-ului autohton (trupa Essențial) însă și acest proiect a rămas suspendat.

După apariția albumului, în perspectiva promovării, Il-egal anunța pregătirile pentru filmarea unui videoclip la piesa „Nu judeca!", întregul plan fiind anulat la puțin timp după aceea.

Lăsând la o parte vânzările şi părerile oficialilor casei de discuri, albumul „Nu judeca!" exprimă, în modul cel mai pur, stilul Il-egal, ajuns la maturitate abia în 2000, după o serie de ani grei marcată de schimbări permanente.

„Nu judeca!" reprezintă ultimul cuvânt rostit de Il-egal în primul deceniu de hip-hop din România, cuvânt rostit din păcate încă în 2000.

4.4 R.A.C.L.A.

Anul 2000 a reprezentat pentru multe din trupele de rap anul de grație, în care acestea au reuşit să-şi treacă numele în cărțile de hip-hop ale rap-ului românesc. La fel ca B.U.G. Mafia („După blocuri") sau Il-egal („Nu judeca!") şi R.A.C.L.A. a lansat în 2000 cel mai bun album din carieră.

Având o componență nouă (K-gula şi Dj. Dox), trupa a revenit cu „Plus infinit", album înregistrat în totalitate în studioul lui Adrian Ordean- Real Migas Compact, care este primul studio cu capital privat din România (înființat în 1991). Albumul a restabilit imaginea trupei afectată destul de mult în 1999 datorită proiectului „Nu mă uita", fiind primul material de rap din România editat pe vinil.

„Plus infinit" a adus un nou sound prin faptul că toate instrumentalele pieselor au fost făcute de Dj. Dox, care s-a ocupat şi de partea scratch-urilor. Întregul album are un puternic caracter social, versurile scrise de Rimaru şi K-gula surprinzând abisuri ale societății şi lovind exact acolo unde e cazul.

Videoclipul piesei „Cântăreții de rap" este unul reuşit, despre piesă trebuind a se menționa două lucruri importante. Versurile acesteia reprezintă definiția largă a unui MC şi al doilea aspect ține de faptul că apar primele revolte împotriva playback-ului, revolte materializate mai târziu în Campania Națională Anti-Playback, inițiată de label-ul Rebel Music prin Paraziții. Privind colaborările, Nai'gh'ba, Stoe Toxxic (Da Hood Justice), Brugner (Delikt) şi alți membrii ai Sindicatului au ajutat R.A.C.L.A. să realizeze „Plus infinit".

Şi chiar dacă vorbim despre cel mai bun album al trupei, A&A Records şi R.A.C.L.A. au trebuit să apeleze la câțiva sponsori pentru a putea edita materialul, producătorul fiind conştient de caracterul total necomercial al acestuia. Promovarea albumului a fost una bună, de aceasta ocupându-se atât casa de discuri cât şi trupa, din partea A&A acest lucru venind ca o surpriză plăcută, dacă ținem cont de reputația acesteia în cazul trupei Paraziții (şi nu numai).

Cele mai bune piese de pe „Plus infinit" rămân „Old School", „Frânturi de ego" şi „Cântăreții de rap".

4.5 La Familia

A avut o singură apariție în anul 2000 prin lansarea EP-ului intitulat „Ca la noi". Unul din motivele pentru care La Familia nu a lansat un întreg album ci doar un EP, adică doar patru piese noi, a fost legat de faptul că atât Sişu cât şi Puya lucrau de zor la

proiectele solo, care urmau să fie lansate până la sfârşitul anului (ceea ce pe jumătate s-a şi întâmplat).

Piesa care a promovat EP-ul nu a fost alta decât celebra „Vorbe”, în colaborare cu Uzzi, extrasă de pe albumul „Bine ai venit în paradis”, care a fost re-înregistrată pe un negativ destul de modificat.

Videoclipul piesei a apărut înainte ca materialul să fie lansat pe piață, regizorul fiind Tudor Giurgiu. Scenariul a avut la bază evenimentele reale care s-au petrecut cu vreo două luni înainte de începerea filmărilor. Este vorba despre cursele ilegale de maşini care s-au desfăşurat în Balta Albă şi care s-au soldat cu unele urmări neplăcute. S-a filmat pe o platformă industrială din Balta Albă şi pe Bd. Theodor Pallady, aici Sişu şi Puya reuşind să strângă peste 500 de persoane pentru figurație, în mai puțin de o oră. La această performanță au contribuit şi vreo două posturi de radio pirat, unde La Familia a plasat anunțul şi cele două boxe uriaşe (se văd la începutul videoclipului), care au zguduit din temelie întregul cartier.

Toate posturile de radio naționale au difuzat varianta cenzurată a single-ului „Vorbe” (apărând printre primele piese în cadrul play-list-urilor) iar posturile TV au difuzat clipul destul de mult, pe Atomic de exemplu, acesta apărând de vreo 6-8 ori pe zi, doborând toate recordurile de audiență anterior stabilite.

„Ca la noi” a fost lansat pe piață la data de 15 august, în cadrul unui megashow ce a avut loc în parcul I.O.R., din cartierul bucureştean Titan. Pe lângă La Famila au fost prezenți B.U.G. Mafia, Il-egal, XXL şi 10Grei, Marijuana, 6ase:6ase, Gunja şi maestrul Freaka Da Disk. Întregul eveniment a durat o oră şi jumătate, timp în care s-a desfăşurat şi un concurs de freestyle, în cadrul căruia o parte din cei prezenți şi-au putut face cunoscute aptitudinile într-ale cântatului, ultimele 40 de minute fiind lăsate pe seama celor doi.

La Familia a cântat toate piesele de pe noul material, terminând concertul, alături de Uzzi, cu piesa „Vorbe”, publicul fiind în delir. Fanii s-au bucurat de diferite materiale promoționale (tricouri, postere) purtând semnăturile celor doi.

Toate piesele EP-ului au fost înregistrate în studioul familiei Kerestely, Midi Sound, de mixaj ocupându-se Andrei Kerestely, fiul compozitorului Zsolt Kerestely. Pe lângă Uzzi, La Familia a mai colaborat cu 6ase:6ase pe „La fel ca-n prima zi”, cu Pacha Man pe „În pericol” şi cu Moni-k pe „Atât de greu”.

Spre deosebire de albumele anterioare, „Ca la noi” readuce interludiile care nu s-au găsit nici pe „Nicăieri nu-i ca acasă” şi nici pe „Bine ai venit în paradis”, din acest punct de vedere EP-ul asemănându-se cu albumul de debut a La Familiei, „Băieți de cartier”.

Sound-ul pieselor este schimbat (în bine) iar partea de texte suferă îmbunătățiri esențiale, dovadă a maturizării muzicale trăită de trupă. Deşi pe „La fel ca-n prima zi” cei doi împreună cu 6ase:6ase îşi întăresc imaginea de băieți cu tupeu, piesele „Atât de greu” sau „Fă ce trebuie să faci” demonstrează că Sişu şi Puya sunt capabili să scrie versuri cu un mesaj clar şi totodată profund.

4.6 Parazitii

O dată cu revenirea din 1999 prin lansarea albumului „Nici o problemă”, Parazitii şi-a recâştigat, prin muncă grea dar cinstită, locul deținut pe scena hip-hop-ului românesc înainte de 1998.

„Nici o problemă” a fost un succes în masă, motiv pentru care A&A Records s-a hotărât să-şi amortizeze eşecurile altor proiecte de pe urma acestui album. Cu alte cuvinte, oficialii casei de discuri nu au prezentat membrilor trupei adevăratele cifre ale vânzărilor, refuzând chiar să le arate actele pe care cei doi aveau dreptul să le vadă.

Problema a apărut în momentul în care Paraziţii a refuzat, la rândul ei, să prezinte noul material casei de producţie A&A Records, cu care se afla încă sub contract, dând albumul label-ului Bada Music. Drept urmare, Paraziţii s-a trezit dată în judecată de către conducerea A&A, care a cerut despăgubiri în valoare de 100.000$.

Întregul proces s-a bucurat de o mediatizare amplă, singurii beneficiari fiind Paraziţii, imaginea casei de discuri fiind destul de grav afectată. Pe data de 20 iulie, instanţa a hotărât următoarea sentinţă: „acţiunea este respinsă ca fiind inadmisibilă în ceea ce priveşte suspendarea vânzării noului material semnat Paraziţii”.

Astfel, pe data de 3 august, Paraziţii a lansat în Club Maxx noul album, intitulat „Iartă-mă”, titlul având numeroase semnificaţii, în special după 20 iulie. Deşi label-ul Bada nu a putut promova albumul la un standard precum alte case de discuri, „Iartă-mă” s-a vândut în aproximativ 50.000 de unităţi, din care 16.000 în doar prima săptămână.

Chiar cu procesul câştigat, Paraziţii a întâmpinat diferite piedici din partea fostei case de discuri. În primul rând, sub presiunea A&A, unele reţele de distribuţie au refuzat albumul „Iartă-mă”, altele distribuindu-l superficial. În al doilea rând, videoclipul „Degeneraţia următoare”, piesă aleasă pentru promovarea albumului, nu s-a bucurat de prea multe difuzări , motivul fiind tot A&A Records. Casa de discuri, licenţiată Warner pentru România, se presupune că ar fi somat Atomicul că, în cazul difuzării clipului semnat Paraziţii, postul nu ar mai fi primit spre difuzare videoclipurile trupelor străine deţinute de Warner.

Iată un exemplu clar în ceea ce priveşte concurenţa neloială din muzică şi modalităţile multiple (din păcate) prin care o trupă se poate duce la tăcere, modalităţi care în cazul trupei Paraziţii nu s-au dovedit a fi eficiente. Chiar fără o bună distribuţie şi chiar fără prea multe difuzări ale „Degeneraţia următoare”, „Iartă-mă” s-a dovedit a fi un succes, Paraziţii având în concluzie puţine de pierdut.

Nu acelaşi lucru se poate spune despre A&A Records, care a pierdut mult de pe urma conflictului cu Paraziţii şi care oricum nu a fost singurul. Şi alţii, precum R.A.CL.A. sau Anda Adam s-au plâns de nenumărate ori reprezentanţilor presei de lipsa de profesionalism arătată de angajaţii casei de discuri, în ceea ce priveşte promovarea artiştilor.

„Iartă-mă” păstrează tradiţia trupei (prezentă şi pe „Nici o problemă”), care constă în durata destul de redusă a materialului (ceva în jurul a 30 de minute), tradiţie care va dispărea o dată cu următorul album.

Coperta „Iartă-mă” anunţă că albumul este cel mai obscen material de la inventarea limbii române, într-adevăr, versurile conţinând cele mai multe cuvinte obscene întâlnite pe vreun album al trupei.

Cele mai piese sunt „F…” şi „Degeneraţia următoare” care se găseşte pe album sub forma originală şi sub forma unui remix.

Referitor la Paraziţii mai trebuie menţionat faptul că anul 2000 a fost anul în care trupa a pus bazele propriului studio de înregistrări şi a propriului label (2 Burtoşi), Cheloo şi Ombladon implicându-se concret în descoperirea de noi talente în materie de hip-hop, alături de Gianiny Munteanu şi al lui Rebel Music.

4.7 Morometzii

A lansat în luna iulie al patrulea album din carieră, intitulat „K.O.respunzător”, confirmându-şi poziţia în ierarhia hip-hop-ului românesc.

„K.O.respunzător” conţine 11 piese şi este albumul cu cele mai multe interludii din rap-ul autohton (8 la număr). Înregistrat în studiourile compozitorului Mihai Alexandru, materialul a adus un nou sound, îmbunătăţit dar şi cele mai multe înjurături prezente pe vreun album al trupei.

Piesa „S.T.L.P.C.R” nu este altceva decât o continuare a piesei „Vino să mă vezi mamă”, de pe albumul anterior, „Sud Still”. Dacă la începutul rap-ului din România unele trupe cântau în engleză, Morometzii şi-au diversificat aria lingvistică, apărând pe „Înapoi… gata” cu texte în limbile spaniolă şi italiană.

Pe intro-ul albumului, 1-Q Sapro vorbeşte, printre altele, de începuturile hip-hop-ului (unde a fost şi el prezent), pentru asta el fiind considerat unul dintre promotorii genului. Freaka Da Disk a colaborat cu foştii lui colegi de breaslă la realizarea albumului, nu doar prin efectuarea scratch-urilor, ci şi prin negativele făcute pieselor „Perspective” şi „S.T.L.P.C.R”.

„K.O.respunzător” este ultimul album al trupei Morometzii în formula 1-Q Sapro, Drops şi Raku, până la sfârşitul anului trupa destrămându-se.

„Oriodaiorinodai” a fost piesa care a promovat albumul, beneficiind şi de un videoclip, care a fost regizat de un prieten apropiat al celor trei. Albumul s-a vândut destul de bine, însă nu a egalat din acest punct de vedere succesul celui anterior.

Cele mai bune piese rămân: „Oriodaiorinodai”, „S.T.L.P.C.R” şi „Shtiu că e greu”.

4.8 Marijuana şi albumul ei de debut

Întâia rap-eriţă a României şi-a lansat primul album în 2000, debutul datând din 1996, când Uzzi a adus-o să cânte împreună cu B.U.G. Mafia. Caddy a fost cel care i-a dat acesteia numele de scenă.

În 1998, Marijuana a părăsit protectoratul Mafiei, trecând sub tutela trupei La Familia. Ajutată de Puya şi Sişu, Marijuana a lansat sub Cat Music/Media Services, în 1999, maxi-single-ul „Fii pe fază”, al cărui succes i-a permis prelungirea contractului cu încă un an.

Aşa a ieşit „Cea mai fidelă fată”, albumul de debut a Marijuanei, care este singurul material de rap feminin până la ora actuală, din România. Produs de La Familia şi înregistrat în studioul Art Sound, albumul conţine zece piese, dintre care doar opt noi, pe material fiind incluse şi cele două piese de pe maxi-single: „Tre’ să spun” şi „Fii pe fază”. Un aspect pozitiv îl reprezintă colaborările, pe lângă Sişu şi Puya mai apărând C-nyk şi Giovanni din Il-egal, Gunja, 6ase:6ase, Anda Adam şi Gigis din 2 Jucători.

Un alt aspect interesant este dat de faptul că piesa „Cea mai fidelă fată” este singura dintre cele zece pe care apare doar vocea Marijuanei (asta dacă nu luăm în considerare cele trei cuvinte rostite de Sişu în prima strofă). Această piesă a beneficiat şi de un

videoclip, care însă a fost destul de contestat. Zvonurile au pornit, nu de la clipul în sine, ci de la piesă, mulți considerând-o un eşec total.

Albumul nu s-a vândut prea bine, în ciuda unor piese reuşite care se găsesc pe el, precum: „Spune-mi ce ai nevoie”, „D’le judecător” şi „Fără concluzie”.

„Cea mai fidelă fată” reprezintă ultimul cuvânt spus de Marijuana în rap-ul autohton, ea ne mai având nici o altă apariție în decursul primului deceniu de hip-hop din România.

4.9 K-gula

Ajuns la R.A.C.L.A. în 1999, K-gula a reuşit, după o muncă de mai bine de opt luni, să-şi lanseze în 2000 albumul solo, intitulat „Visuri în întuneric”.

Pe aproape toate piesele albumului, alături de K-gula apar restul de opt membrii ai I.G.P.-ului, adică: Brugner, Broasca, L Doctor, Escobar, Inspectoru’, Conect „R” şi Nashu. Pe lângă aceştia, doar Rimaru, Chucho (Royala Mare) şi trupele Asasinii şi C.T.C. mai colaborează cu el. Singura voce feminină de pe album aparține Roxanei Iacob, din trupa Capuccino.

Producătorii muzicali sunt Vlad Dobrescu, Adi Ordeanu (Real Migas Compact) şi Adi Despot, de partea scratch-urilor ocupându-se Dj. Paul, din trupa C.T.C. (Controlul Tehnic al Calității).

Piesa „Cunoaşterea de sine 2” este o continuare a piesei cu acelaşi nume de pe albumul „Plus infinit” (R.A.C.L.A.), în timp ce „Sunt sătul” (în colaborare cu întregul C.T.C.) exprimă saturația rap-erilor din Sindicat în ceea ce priveşte întreaga industrie muzicală.

Albumul s-a vândut foarte bine, în ciuda caracterului său necomercial şi a faptului că nu a beneficiat de o promovare adecvată (editat de A&A Records).

Cele mai bune piese sunt: „Visuri în întuneric”, „Proces de conştiință„ şi „10 porunci”.

4.10 Roxana Iacob

Este jumătatea trupei Capuccino, care a fost solicitată de o serie de trupe de hip-hop pentru a cânta refrenele unor piese şi asta datorită timbrului ei de excepție, care poate fi comparat cu cel al Cătălinei Toma sau cu cel al Andei Adam.

Spre deosebire de celelalte două, Roxana este figura care a lansat cele mai puține controverse, reuşind astfel să câştige admirația unui public numeros. A colaborat cu R.A.C.L.A. în 1998 la piesa „Belele” şi cu XXL şi 10Grei în 1999 la piesele „Privesc de sus”, „Personaju’ bun” şi „Toată viața”. Tataee, fiind producătorul trupei XXL şi 10Grei, i-a propus Roxanei o colaborare cu B.U.G. Mafia, conştient fiind de calitățile vocale de care aceasta dispune. Featuring-ul s-a materializat pe albumul „După blocuri”, unde Roxana apare pe „Capu’ sus” şi „Mahoarcă”.

În anul 2000, Roxana Iacob a avut cele mai multe apariții în peisajul rap-ului ahtohton, fiind solicitată de mai multe trupe: Royala Mare („Nici o lacrimă în plus”), Sişu din La Familia („Îmi aduc aminte”), K-gula („Visuri în întuneric”, „Proces de conştiință”)

şi nu în ultimul rând Marijuana („Spune-mi ce ai nevoie", „Fii pe fază"), la care se mai adaugă o serie de colaborări sub formă de backing vocals pe alte piese.

4.11 Primul proiect solo din La Familia

Este semnat de Sişu şi a apărut ca o surpriză deoarece, chiar dacă după lansarea albumului „Ca la noi" ambii componenți şi-au anunțat intențiile de a se exprima solo, albumul lui Puya era trecut ca numărul unu pe lista de aşteptare.

Nu a fost să fie şi Sişu a lansat albumul „Strada mea", în toamna anului 2000. Legat de albumul lui Puya trebuie menționat faptul că acesta a fost gata în acelaşi timp cu cel al lui Sişu, dar nu a fost lansat din următorul motiv: Puza a vrut să se producă singur, adică să nu predea materialul vreunei case de discuri, ci să semneze cu ea un contract care să acopere doar partea de distribuție, tactică periculoasă dar mult mai profitabilă. Până la urmă, albumul lui Puya nu a văzut lumina zilei nici până astăzi.

Revenind la Sişu şi la „Strada mea", albumul conține, pe lângă intro, 10 piese care au fost înregistrate în studioul Magic Sound. Întregul material este excepțional, remarcându-se profunzimea textelor şi calitatea refrenelor, pentru acest lucru Sişu apelând la Anda Adam, Laura şi Roxana Iacob.

Legat de La Familia, am spus de mai multe ori că este trupa cu cea mai largă deschidere muzicală, datorită diferitelor trupe de alt gen cu care a colaborat. Sişu a păstrat aceeaşi linie, colaborând la piesa „Spune-mi ce vrei" cu Mihai, din 3 Sud Est. După întâlnirile celor două trupe din 1998, pe albumul La Familiei, puțini erau cei care au mai crezut că 3 Sud Est va mai colabora în vreun fel cu La Familia. Iată că minunea s-a înfăptuit, piesa „Spune-mi ce vrei" beneficiind chiar şi de un videoclip, în care, alături de Sişu şi Negrutzu (Mihai) apar Puya şi cei trei din B.U.G. Mafia.

Pe lângă Mihai, Sişu îi mai are ca invitați pe Puya la piesa „Pentru cel mai bun prieten", Uzzi pe „Începe iar", 6ase:6ase, Kri$$ şi Tadanu.

Cele mai bune piese sunt: „Îmi aduc aminte", „Bagabont pe viață" şi „Băieții nu plâng".

4.12 Alții şi altele

O parte dintre producători şi manageri au înțeles, încă înainte de 2000, că pentru a vorbi de o industrie muzicală şi de un fenomen hip-hop la scară națională e nevoie de mult mai mult decât de B.U.G. Mafia, R.A.C.L.A., Paraziții sau La Familia.

S-a simțit nevoia unei generații de mijloc, între trupele anonime şi cele consacrate. Astfel, casele de discuri au investit destul de mult în a aduce publicului nume noi, lărgind în acest fel scena hip-hop din România.

Debuturi din punctul de vedere al trupelor, investiții riscante din partea caselor de discuri, unele proiecte au fost încununate de succes, altele au fost adevărate catastrofe. Cat Music/Media Services, A&A Records şi Intercont Music au fost casele de discuri care au trimis trupe noi la înaintare, unele având în spate producători din rândul celor deja consacrați (Tataee, Puya, Sişu, Don Baxter, Cheloo, etc.).

Trupa Umbre a lansat maxi-single-ul „Nu poți să mă opreşti", la doar câteva luni după înființare. Alcătuită din Bogdan şi Andy, Umbre s-a diferențiat de orice altă trupă de

rap din țară prin influențele simfonice folosite în piesele lor. Ajutați de Andrei Kerestely şi Eddy Schneider, cei doi au reuşit să dea pieselor un sound cu totul şi cu totul deosebit, în totalitate nou pentru România.

La piesa care dă numele maxi-single-ului, „Nu poţi să mă opreşti”, a colaborat (la vesuri) şi Dan Teodorescu (trupa Taxi), vocea feminină de pe această piesă şi de pe „Timpul” aparținând Lilianei Sandu. Înregistrat în studiourile Hit Factory şi Midi Sound, materialul a primit note destul de mari din partea criticilor, însă nu destul de mari pentru a plasa Umbre la nivelul trupelor consacrate.

O altă trupă care si-a făcut debutul în 2000 a fost trupa Korekt, care a lansat albumul cu acelaşi nume. Avându-l în spate pe Gabi Mitran (în studioul lui a fost înregistrat albumul) Korekt a colaborat cu R.A.C.L.A., Triada, o parte a I.G.P.-ului şi Anda Adam, al cărei aport adus la piesa „Ritmul inimii” este excepțional.

Piesa „1 U şi cu 1 A” a beneficiat de un videoclip care a scos trupa din anonimat dar care nu a ajutat-o să vândă bine albumul, motiv pentru care A&A Records nu şi-a prelungit contractul cu trupa Korekt.

La fel ca în 1998, 1999 şi-n 2000 casa de discuri Cat Music/Media Services a condus piața muzicală românească, atât prin numărul producțiilor lansate cât şi prin numărul de unități vândute. Acest succes s-a datorat, în primul rând bunei relații dintre producător şi artişti, urmat de profesionalismul manifestat în cadrul promovării şi nu în ultimul rând datorită uriaşului potențial deținut de Media Services (licențiat exclusiv Sony Music pentru România).

Având casa de discuri Cat Music în spate şi pe Don Baxter „ca antrenor” (producător executiv), fostul Memorial al Durerii, adică Royala Mare a lansat albumul „Soldați Zig-Zag”.

A fost înregistrat în studiourile Mixx şi Sound Art, aranjamentele muzicale fiind făcute, aşa cum era de aşteptat, în studioul Hit Factory, de către Eddy Schneider. Cele 10 piese poartă amprenta puternică a lui Don Baxter, însă şi trupa şi-a adus aportul într-o oarecare măsură. Pe „Insert (duşmanii mor)” de exemplu, Tigaie (muzică şi text) a adus influențe lăutăreşti remarcabile, care dau culoare şi viață albumului. Piesa „Soldați Zig-Zag” s-a bucurat şi de un videoclip (destul de bun), care, la fel ca-n cazul trupei Korekt, a scos Royala Mare din anonimat.

Colaborările numără nume precum Roxana Iacob şi Mihai Onilă (trupa Axxa), trupa limitându-se la atât. Cele mai bune piese sunt „Până când…”, „Soldați Zig-Zag” şi „Nici o lacrimă în plus”, cea din urmă fiind pe departe piesa cu mesajul cel mai profund.

Chiar cu Don Baxter în spate, discografia trupei Royala Mare numără doar albumul „Soldați Zig-Zag”, vânzările slabe făcând imposibilă prelungirea contractului.

Aşa cum am zis la începutul acestui capitol, anul 2000 a reprezentat şi reprezintă, în cadrul primului deceniu de rap din România, apogeul. Cu peste 15 producții lansate în decursul anului pe plan național, trupele şi-au demonstrat şi au demonstrat presei, producătorilor şi nu în ultimul rând publicului că deja se poate vorbi de o industrie muzicală şi în cadrul genului hip-hop din România.

Primul deceniu de hip-hop din Romania

1992- 2002

2001

Cap. 5

5.1 Supraviețuitorii
5.2 Pregătirile pentru Casa
5.3 Interzis minorilor…
5.4 Pentru cei nefamiliarizați
5.5 Trupa anului (la „Categoria grea”)
5.6 Acțiunea instrumentalul
5.7 Campania anti-playback
5.8 Rebel Music

2001

Cap. 5

5.1 Supraviețuitorii

Dacă anii 1999 şi în special 2000 au reprezentat pentru rap-ul românesc o perioadă de glorie, anul 2001 a adus cu el un uşor recul. Pe plan național, numărul trupelor a scăzut, în condițiile în care piața muzicală nu permitea existența unei categorii de mijloc, trupele împărțindu-se în cele debutante şi cele consacrate. Casele de discuri nu s-au mai arătat la fel de dornice în a investi în trupe şi proiecte noi, la acest fapt contribuind din plin şi pirateria, care s-a dezvoltat într-un mod alarmant, ramificându-se peste întreg teritoriul României.

Spre deosebire de anul precedent, s-a remarcat o scădere a numărului de producții (albume) lansate, adică o diminuare cantitativă, dar s-a înregistrat un salt calitativ în ceea ce priveşte materialele editate.

O altă lovitură grea adusă hip-hop-ului a venit din partea manelelor, vânzările artiştilor acestui gen atingând cote record în 2001. Producătorii au invadat piața muzicală românească prin numărul albumelor de manele editate, preferând să investească în ceea ce se cere de către cea mai mare parte a publicului (cea neavizată), adică în ceea ce se vinde.

Cu alte cuvinte, 2001 a adus o oarecare pustietate pe întâia treaptă a hip-hop-ului autohton, singurele trupe care au rezistat fiind Paraziții, B.U.G. Mafia, R.A.C.L.A. şi La Familia. Albumele anterioare ale acestor trupe (lansate în 2000) s-au vândut bine, motiv pentru care casele de discuri şi-au prelungit contractele cu ele, permițându-le astfel revenirea şi în 2001. Nu acelaşi lucru se poate spune despre Il-egal, Royala Mare, Don Baxter, Korekt, sau Morometzii, trupe care au fost trecute pe lista neagră a producătorilor, singura excepție făcând-o 1-Q Sapro, rămas singur după despărțirea definitivă de Raku şi Drops. Acesta şi-a lansat în 2001, la sfârțitul Festivalului Cerbul de Aur, al doilea album solo, intitulat „Greu ca o bombă". Singurul element semnificativ legat de acest album îl reprezintă videoclipul piesei „Noul 1-Q Sapro- Detergent 100%", care a fost regizat de el „însushi".

Totuşi, anul 2001 a adus şi unele aspecte pozitive (pe lângă saltul calitativ), aspecte ce au ținut pe linia de plutire întreaga mişcare. Trupele din prima linie s-au implicat tot mai mult în extinderea fenomenului hip-hop prin descoperirea de noi talente, devenind adevărate rampe de lansare a celor debutanți. Această necesitate a îmbrăcat forme legale, trupele asigurându-şi spatele prin înființarea propriilor case de producție şi studiouri de înregistrare. Astfel de inițiative au fost demarate încă din 2000, unele fiind finalizate abia în 2002.

Propriul studio şi propria casă de producție oferă oricărui artist, de orice gen, o anumită libertate şi siguranță, ceea ce s-a şi întâmplat în cazul celor care au demarat astfel de proiecte.

Al nouălea an de hip-hop din România a adus alte concepte, alte mentalități, noi căi de promovare şi nu în ultimul rând, alte percepții din partea artiştilor, pe de o parte şi a publicului, pe de altă parte.

5.2 Pregătirile pentru Casa

Încă din 1999, B.U.G. Mafia şi-a anunțat intenția de a înființa o casă de producție independentă, cu scopul declarat de a aduce nume noi pe scena rap-ului românesc.

După fructuoasa activitate din 2000, cei trei componenți ai trupei au lăsat-o mai moale în plan discografic, ocupându-se intens de înființarea casei de producție, Casa. Astfel, în 2001, Mafia a avut o singură apariție marcată prin lansarea celui de-al doilea extras pe single de pe albumul „Întotdeauna pentru totdeauna", maxi-single-ul „Poezie de stradă". Acesta conține, pe lângă varianta de pe album, ediția video a piesei „Poezie de stradă", plus o piesă nouă, intitulată „E chiar aşa, frate", care se găseşte sub două forme: necenzurată şi bineînțeles, cenzurată.

Videoclipul piesei „Poezie de stradă" a fost lucrat împreună cu regizorul Petre Năstase, B.U.G. Mafia fiind la prima colaborare cu acesta, şi a costat, atât casa de discuri, cât şi trupa, aproximativ 7000$. Investiția s-a dovedit a fi profitabilă, videoclipul prinzând la public şi maxi-single-ul vânzându-se excelent.

În luna iulie, Tataee anunța lansarea unei compilații, sub noua siglă Casa, alcătuită din toate trupele deținute de aceasta, însă materialul nu a văzut lumina zilei în 2001. Sute de trupe din țară şi-au trimis cele mai bune piese Casei, în speranța obținerii unui contract, însă Tataee a declarat în nenumărate rânduri că majoritatea lor erau de o calitate mai mult decât îndoielnică.

Chiar dacă respectiva compilație de prezentare a trupelor alese nu a apărut, B.U.G. Mafia a făcut publică lista celor care au semnat cu Casa, încă de prin vara anului 2001. Mulți se aşteptau la o explozie de nume noi, însă Casa nu a adus decât o singură trupă debutantă şi anume Anturaj, din restul echipei făcând parte, aşa cum era de aşteptat M&G, XXL şi 10Grei, Luchian, Villy şi Mahsat. Nu au fost puțini cei care au crezut că şi La Familia semnase cu casa de producție a Mafiei, în ciuda statutelor aproape egale a celor două trupe.

Însă planurile trupei nu s-au oprit doar la Casa, deşi marea lor majoritate s-au axat pe ea. Au apărut zvonurile lansării unei linii de haine marca B.U.G. Mafia. Trupa a confirmat zvonurile dând publicității chiar şi numele liniei vestimentare, adică „Gherila". Nici acest proiect nu a fost definitivat în 2001, deşi la sfârşitul anului, cei trei anunțau că au semnat în acest scop un contract cu un producător din domeniu.

Altă intenție a fost înființarea unui fan-club, în scopul menținerii legăturii directe şi permanente cu fanii, idee ce a prins contur final abia în 2002.

Toate acestea vin să confirme cuvintele lui Uzzi de pe „E chiar aşa, frate", care declară întregului popor: „ne-am depăşit condiția", B.U.G. Mafia reuşind în al optulea an de existență să-şi consolideze mai mult ca niciodată poziția şi statutul în rap-ul românesc.

5.3 Interzis minorilor…

„Pătratul Roşu" este albumul pe care trupa R.A.C.L.A. l-a lansat în 2001, în urma prelungirii contractului cu A&A Records. Componența grupului s-a rărit, Dj. Dox părăsindu-i pe Rimaru şi K-gula.

Materialul a adus opt piese noi şi un remix la piesa de pe albumul anterior „Plus infinit”, „Original American Cauciucat”.

Piesa „7 seri” a fost primul şi singurul extras pe single de pe album, beneficiind şi de un videoclip de pe care au fost făcute pozele pentru coperta albumului (la fel ca în cazul albumului „Direct din unda’ground”- Da Hood Justice).

Albumul beneficiază de o serie de colaborări, printre care cu C.T.C. şi Connect „R” din I.G.P., Alice (trupa Open), Raluca (trupa Nitro) şi Ana-Maria (trupa Demmo).

Pe „Texte”, pe lângă reţetele de agăţat prezentate, Raluca se ia la întrecere într-ale rap-ului cu cei doi din R.A.C.L.A. Piesa „Pătrăţelul Roşu” atacă indirect membrii C.N.A.-ului şi problema cenzurii.

Cea mai dură piesă este „Asul de caro”, cântată doar de Rimaru, pe care acesta evocă abisurile societăţii, dând dovadă de o supremă măiestrie în scrierea şi cântarea versurilor.

„Pătratul Roşu” este ultimul cuvânt, rostit de trupa care a lansat primul album de rap din ţară, în cadrul primului deceniu de hip-hop din România.

5.4 Pentru cei nefamiliarizaţi

O dată cu venirea anului 2001, mulţi din fanii rap-ului românesc au aşteptat albumul solo a lui Puya, crezând că acesta îşi va onora promisiunea făcută cu un an în urmă. Nici de data asta, „Până la capăt în felul meu” nu a văzut rafturile magazinelor de muzică, în ciuda goliciunii prezente pe scena hip-hop-ului autohton.

Totuşi, Puya alături de Sişu, adică La Familia, au revenit cu un nou album intitulat „Familiarizează-te”, lansat pe data de 21 iunie.

Iniţial, cei doi rap-eri s-au gândit să înregistreze un material pur La Familia, fără nici o colaborare, pe parcurs renunţând la plan datorită aptitudinilor de producători. Singurele voci care mai apar pe album, din rândul celor implicaţi în hip-hop, sunt cele ale noii venite Honey şi 6ase:6ase, La Familia intenţionând să-i aducă pe piaţă pe cei doi sub forma unei trupe, planul eşuând în final.

Cele 12 piese, intro-ul şi cele 4 interludii au fost înregistrate în studioul Midi Sound, mai puţin piesa „Până la capăt”, care a fost lucrată în Magic Sound Studio.

Intro-ul albumului este unul dintre cele mai reuşite din ţară, pe el găsindu-se diferite pasaje luate din activitatea celor doi de-a lungul anilor, putând fi recunoscute vocile lui Florin Călinescu şi George Vintilă. Ca mesaj, textele pieselor acoperă un vast teritoriu, precum cel al zilelor de vară, lipsa banilor, strada sau schimbările de orice gen. Primul videoclip s-a filmat la piesa „Zile însorite”, unde apare, alături de Puya şi Sişu, Honey, atât pe refren, cât şi pe strofe, al doilea videoclip fiind făcut piesei „12 noaptea”, ceva mai târziu. Ambele videoclipuri au fost bine primite de fani şi de public în general, albumul vânzându-se în consecinţă.

Cea mai controversată piesă este „Doza mortală”, o continuare a succesului din 1998, intitulat „Tupeu de borfaş”, care a readus în discuţie conflictul dintre Sindicat şi Cartel, trupele vizate fiind R.A.C.L.A. şi Trei da’ grei. Cea din urmă trupă a pătruns cu destul de mult tupeu pe scena rap-ului românesc, în ciuda statutului ei de debut, reuşind să supere şi nu să deranjeze unele trupe consacrate. La Familia a fost cea care a dat replica celor trei componenţi ai trupei Trei da’ grei, Puya arătându-se în versuri destul de indignat.

Referitor la cele spuse la adresa trupei R.A.C.L.A., Rimaru a promis o replică dar aceasta nu s-a mai materializat. Pe lângă Honey, pe album mai apare o voce feminină, cea a Roxanei Iacob, care interpretează refrenul piesei „Schimbări", una dintre cele mai bune piese de pe album, din mai multe motive: textul este la subiect, instrumentalul este bine lucrat şi piesa este rapidă, acest lucru fiind dat de lungimea strofelor, de doar 12 versuri fiecare (16 versuri în general).

Ultimul interludiu de pe album şi piesa „Până la capăt" exprimă schimbările din muzica românească şi loviturile primite de trupele de rap din ţară, dar şi intenţia trupei de a continua în felul ei, pe drumul ei.

Cele mai bune piese de pe material sunt: „Familiarizează-te", „Dacă n-ai" şi „Schimbări", piesa „Străin la mine acasă" fiind o sinteză a întregului album „Familiarizează-te".

5.5 Trupa anului (la „Categoria grea")

După o absenţă destul de costisitoare în 1998, succesul din 1999 cu „Nici o problemă", procesele din 2000 şi sincerul „Iartă-mă" din acelaşi an, Paraziţii au revenit în 2001 cu albumul „Categoria grea/Acordeonu' la maxim".

Lansarea materialului a avut loc în Club Maxx şi a generat o adevărată agitaţie în masă, sala devenind neîncăpătoare pentru cei veniţi să-şi susţină idolii. Posturile Atomic şi OTV au filmat concertul de lansare şi l-au retransmis integral şi necenzurat.

Cu aproape o lună înainte de lansare, băieţii au filmat videoclipul piesei „Categoria grea", care, datorită caracterului său destul de violent, a intrat repede sub ochii C.N.A.-ului, astfel încât, în momentul în care albumul a ajuns pe tarabe, acesta era deja cenzurat.

„Categoria grea/Acordeonu' la maxim" a fost editat de casa de discuri Alpha Publishing, Paraziţii semnând prin Rebel Music un contract pe un an de zile cu aceasta. Suma pentru care trupa a ales Alpha Publishing nu a fost dată publicităţii, dar se ştie că la competiţia caselor de discuri a participat, printre altele, şi A&A Records, care, se pare că a conştientizat calibrul pe care intenţionat l-a pierdut.

Albumul conţine, pe lângă intro 12 piese, înregistrate în studioul Box. „Categoria grea/Acordeonu' la maxim" este cel mai lung şi totodată complex album al trupei (dintre cele lansate până în 2001), caracterizat prin mai multe elemente. În primul rând, pe piesa „Sub influnţă 2" avem prima colaborare, după ani de zile, invitat fiind Raku, fost membru Morometzii. O altă chestie interesantă este legată de partea scratch-urilor, care au fost făcute nu doar de Freaka Da Disk, ci şi de fostul membru Paraziţii, Dj Y.E.S.

Albumul a provocat în întreaga ţară, şi chiar peste hotare, o punere în mişcare a multor trupe debutante, datorită „Acţiunii instrumentalul", toate acestea făcând ca materialul să se vândă în cifre record pentru România.

Cele mai bune piese de pe „Categoria grea/Acordeonu' la maxim" rămân: „Caz penal", „Îmi pare rău" şi „Fără tine", ultima fiind piesa de dragoste (în stilul Paraziţii), cântată în colaborare cu Biţă din Deja Vu.

5.6 Acțiunea instrumentalul

S-a demarat o dată cu lansarea albumului „Categoria grea/Acordeonu' la maxim" şi reprezintă prima şi singura acțiune de acest gen din România.

Pe coperta albumului, cumpărătorii au putut citi detalii despre desfăşurarea şi scopul proiectului, însă din aceştia doar cei care au făcut parte dintr-o trupă debutantă puteau fi afectați.

Concret vorbind, Rebel Music şi 2Burtoşi au pus la dispoziția publicului un instrumental , cu scopul clar declarat ca toți cei interesați să-şi înregistreze cele mai bune versuri pe el, după care să trimită piesa ca demo la Bucureşti. Au fost însă menționate şi condițiile sub care se putea folosi instrumentalul, găsit ca ultim track pe varianta de CD a albumului.

S-au mobilizat peste trei sute de trupe din țară (şi nu numai), în condițiile în care miza era una uriaşă: un posibil contract cu o casă de discuri, prin Rebel Music, şi în cel mai fericit caz, o colaborare cu Parazitii, pe o piesă de-a lor.

După ascultarea atentă a tuturor materialelor primite, Gianiny a făcut public rezultatul acțiunii: majoritatea trupelor debutante sufereau de lipsă de originalitate, stil în versuri şi tehnică vocală. Totuşi, „Acțiunea instrumentalul" a fost declarată de succes, în condițiile în care, din cele peste 300 de demo-uri, s-au remarcat câteva trupe, precum Clan Destin, Anonim şi Rasa, care au şi intrat sub patronajul Rebel Music.

Deşi s-a impus o dată limită, până la care se puteau trimite materialele (15 octombrie 2001), intervalul de timp s-a mărit, „Acțiunea instrumentalul" luând o amploare uriaşă în țară.

Întregul proiect s-a dovedit a fi un succes, acțiunea dând un de mult aşteptat imbold întregii mişcări hip-hop din România, prin scoaterea din anonimat a acelor trupe care au meritat.

Rezultatele preliminare s-au putut asculta abia un an mai târziu, în 2002, când toți cei aleşi prin „Acțiunea instrumentalul" au fost invitați să colaboreze la o piesă cu Parazitii.

5.7 Campania Națională Anti-Playback

După succesul albumului „Categoria grea/Acordeonu' la maxim" şi al , „Acțiunii instrumentalul", Parazitii, în colaborare cu Rebel Music, s-au pus pe treabă şi au demarat Campania Anti-Playback, care a vizat o parte din trupele obişnuite cu acest „prost obicei", şi anume playback-ul.

Campania a fost alcătuită din trei elemente majore, care au făcut ca ecourile ei să străbată întreaga țară, de mai multe ori. În primul rând, Parazitii a lansat single-ul „Shoot yourself/ Împuşcă-te" (ridicat apoi la rangul de imn), în al cărui versuri sunt amintite numele trupelor care fac playback, împreună cu sincera părere a celor doi, Cheloo şi Ombladon, despre ele şi modul lor de „a cânta" prin concerte.

În al doilea rând, „Shoot yourself/ Împuşcă-te" a apărut împreună cu ediția specială a revistei Play, dedicată în întregime trupei Parazitii. La toate acestea se adaugă Turneul Anti-Playback, întreprins de Parazitii şi Vița de Vie prin oraşele țării.

Piesa „Shoot yourself/ Împuşcă-te” a generat o serie de controverse, discuții şi comentarii, venite mai ales din partea trupelor vizate, adică Animal X, N&D sau Andre, surpriza apărând din partea 3 Sud Est şi Voltaj (nominalizate şi ele), care au înțeles în plan profesional mesajul de la Paraziții.

Piesa a beneficiat urgent şi de un videoclip, filmat la fabrica Apicola Bucureşti, în care apar 3 Sud Est, Andre şi N&D, ca invitate speciale, sub forma unor păpuşi de vreo 50 de cm înălțime. Andreea Păduraru a semnat regia clipului care a fost filmat în doar 11 ore, în el apărând şi Adi Despot din Vița de Vie, Griffo din Clan Destin şi managerul Gianiny Munteanu.

Revista Play a făcut ca Paraziții să fie prima trupă de rap din țară căreia i se dedică în exclusivitate o întreagă ediție a unei reviste muzicale. Cele 32 de pagini cuprind, pe lângă 2 megapostere, istoria trupei, statistica vulgarității, texte necenzurate, interviuri, poze şi detalii legate Campania Anti-Playback şi „Acțiunea instrumentalul”.

Informațiile din revistă au mulțumit cu siguranță şi cei mai pretențioşi fani ai trupei, CD-ul şi revista vânzându-se mai mult decât excelent.

Turneul Anti-Playback a avut drept scop exemplificarea practică a teoriei de pe „Shoot yourself/ Împuşcă-te” şi a debutat pe data de 8 decembrie 2001 la Baia Mare, în Blu’ Gin Club.

Presa nu a putut afişa o atitudine pasivă la toate aceste acțiuni întreprinse de Paraziții, motiv pentru care sute de articole şi interviuri au apărut în diversele publicații centrale şi locale. Trupa s-a trezit în postura de invitată specială în cadrul diverselor emisiuni ale celor mai vizionate posturi TV din România: Pro TV, Antena 1 şi Prima TV.

Campania Națională Anti-Playack, inițiată de Rebel Music prin Paraziții şi susținută de Alpha Sound, Atomic TV şi Pro FM, s-a dovedit a fi un succes de proporții, nu doar pentru trupă în sine, ci mai mult pentru relația dintre trupele de orice gen şi public.

Începând cu 2001, nu există în țară concert în care, dacă o trupă face playback, să nu se găsească măcar o voce care să protesteze mai mult sau mai puțin vizibil. Paraziții a introdus în percepția publicului si a fanilor oricărui gen muzical aceea diferențiere esențială dintre artiştii care cântă live şi cei care mimează pe scenă, abuzând din plin de facilitățile playback-ului.

5.8 Rebel Music

Este numele primului label din România axat pe fenomenul muzical underground, fiind condus de managerul Gianiny Munteanu.

Ideea a apărut în 1994, primele acțiuni concretizându-se sub forma unor petreceri de gen underground, prin diferite cluburi din capitală şi din țară. Un an mai târziu a avut loc prima intersecție a label-ului cu Paraziții, Gianiny ajutând trupa la multiplicarea primului tiraj al albumului „Poezii pentru pereți”. Începutul colaborării oficiale datează din luna martie a anului1999, Rebel Music jucând un rol important în revenirea trupei.

Este label-ul care a inițiat proiecte în premieră pentru România şi pentru rap-ul autohton, Campania Națională Anti-Playback şi „Acțiunea instrumentalul” fiind cele mai bune şi concrete exemple.

Chiar dacă o bună parte din Rebel Music înseamnă Paraziții, Gianiny a fost mereu interesat de aducerea de nume noi pe scena rap-ului românesc, acesta declarând de

nenumărate ori că nici o trupă din România nu poate duce de una singură întreaga mişcare.

Calităţile sale manageriale sunt reflectate prin poziţia trupei Paraziţii, la ora actuală în hip-hop-ul autohton, Gianiny fiind unul dintre puţinii (din păcate) impresari cu adevărat profesionişti din showbiz-ul românesc. Dacă exemplul Paraziţii nu este de ajuns, putem lua în discuţie cazul rap-erului timişorean Pacha Man pe care Gianiny l-a adus la Rebel Music, în ciuda faptului că acesta era dorit şi de alţii, figurând chiar în planurile B.U.G. Mafiei pentru Casa.

Rebel Music a însemnat şi înseamnă începutul pe plan managerial, aşa cum albumul „Rapsodia Efectului Defectului” (R.A.C.L.A.) reprezintă începutul în plan discografic a rap-ului românesc, în cadrul primului deceniu de hip-hop din România.

<u>Primul deceniu de hip-hop din Romania</u>

1992- 2002

2002

Cap. 6

6.1 Al zecelea an
6.2 „B.U.G. Mafia prezintă Casa”
6.3 Premiaţii industriei muzicale româneşti
6.4 Cel mai bine vândut maxi-single din România
6.5 Mahsat
6.6 Revenirea trupei Morometzii
6.7 De necontestat
6.8 Pirateria
6.9 Sfârşitul începutului

2002

Cap. 6

6.1 Al zecelea an

Dacă anii 1992-1994 reprezintă pentru România apariția primelor trupe de rap, anul 2002 a stat sub semnul apariției label-urilor, axate exclusiv pe genul hip-hop. Aceste label-uri aparțin acelor trupe care s-au impus şi au rezistat de-a lungul anilor pe scena hip-hop-ului autohton.

Al zecelea an a debutat sub semnul celor de la B.U.G. Mafia, care, după procedurile necesare înființării Casei, au lansat mapa de prezentare a trupelor intitulată „B.U.G. Mafia prezintă Casa".

R.A.C.L.A. şi-a asigurat spatele prin înființarea label-ului R.A.C.L.A. Productions, alături de Rimaru găsindu-se Connect „R" şi Dj. Swamp.

La fel a procedat şi Da Hood Justice care, după expirarea contractului cu Cat Music\Media Services, s-a pus pe treabă şi a fondat Urban Records, label care beneficiază şi de un studio dotat audio-video (Pipe Studio). Au semnat cu Urban Records o bună parte a membrilor Sindicatului: K-gula, Brugner, C.T.C., Vexxatu' Vexx, Deceneu şi Piele din Getto Dacii şi Pirat's Klan.

Pentru al doilea an consecutiv a lipsit trupa Il-egal, contractele trupelor La Familia şi Il-egal cu Cat Music\Media Services nefiind prelungite. Surpriza plăcută a venit din partea lui 1-Q Sapro care, după ce s-a despărțit de Raku şi Drops, şi-a găsit alți doi componenți şi a readus pe scena rap-ului autohton trupa Morometzii. Aceasta a semnat un contract cu Roton, casa de discuri care a plătit aproape 20.000$ pentru a-i aduce pe Paraziții, în condițiile în care Alpha Sound Publishing se desființase.

Al zecelea an de hip-hop din România a însemnat pentru fiecare trupă şi membru în parte ceva anume, însă pentru toți a reprezentat şi reprezintă un an de glorie, un an aşteptat nu doar de ei ci şi de toți fanii hip-hop-ului autohton.

6.2 „B.U.G. Mafia prezintă Casa"

După evidenta dominare de către Paraziții a scenei de rap de la noi în 2001, mulți erau nerăbdători să vadă şi să audă replica B.U.G.

Fanii şi cei curioşi nu au avut mult de aşteptat deoarece răspunsul a venit prompt, pe data de 20 februarie B.U.G. Mafia lansând primul material la Casei, intitulat: „B.U.G. Mafia prezintă Casa". Evenimentul (lansarea) a avut loc în clubul Dumars din Complexul Studențesc Regie şi a adunat o mulțime de V.I.P.-uri, printre care campionul mondial Leonard Doroftei şi fotbaliştii Miu şi Falemi.

Ofensiva trupei a început puțin mai devreme de fapt, pe data de 6.02., când Mafia a filmat al patrulea său clip din carieră, la piesa „Cine e cu noi". Aşa se numeşte piesa cu care cei trei, Uzzi, Tataee şi Caddy, s-au gândit să-şi recucerească întâietatea în hip-hop-ul românesc.

Petre Năstase a semnat regia videoclipului, care s-a filmat în doar 19 ore, pe platoul Carlo Productions. Calitatea clipului este una excepțională şi reprezintă pentru România o premieră deoarece este primul videoclip pe care s-au făcut slow-motion-uri, suportul fiind pelicula. În „Cine e cu noi" apar Leonard Doroftei şi Lăcătuş Marius, în calitate de apropiați ai celor trei.

Casa a adus în rap-ul românesc doar două nume noi, Luchian şi Anturaj, restul membrilor fiind trupe deja cunoscute oarecum. Apar pe compilație XXL şi 10Grei, M&G, Villy, Mahsat, Anturaj, Luchian şi B.U.G. Mafia. Aşa cum era de aşteptat, producătorul executiv al materialului este Tataee. O parte a albumului este formată din piese ce sunt cântate doar de trupe, cealaltă parte fiind alcătuită din diferite colaborări ale membrilor Casa, toate cele zece piese fiind excepționale.

Intro-ul explică motivul pentru care B.U.G. Mafia a înființat Casa, Uzzi având onoarea de a-l face public: „Banii nu se fac în casă, a trebuit să facem Casa". Cele două piese ale Mafiei păstrează stilul trupei, „Cine e cu noi" şi „Toți borfaşi" acoperind un vast domeniu cotidian.

„Adevărul costă scump", cântată de Anturaj, dovedeşte maturitatea trupei şi tehnica vocală bună de care cei doi membrii dispun. Acelaşi lucru se poate spune despre Mahsat şi a ei piesă „O vorbă de pe stradă".

Cea mai profundă piesă de pe album este cea cântată de Caddy, Grasu XXL şi Mario (Anturaj) şi anume „Îngeri pierduți", ce poate fi considerată o continuare a pieselor „Capu' sus" (B.U.G. Mafia) sau „Privesc de sus" (XXL şi 10Grei).

Outro-ul albumului vorbeşte, în linii mari, despre trecutul hip-hop-ului din România şi despre membrii Casei şi locul de proveniență al acestora.

Apariția „B.U.G. Mafia prezintă Casa" a marcat şi înființarea fan-clubului oficial B.U.G. Mafia, astfel trupa reuşind să se țină de promisiunea făcută fanilor în 2001. urmând versurile lui Tataee de pe „Cine e cu noi", trupa a ajuns (oficial) şi pe Internet, B.U.G. şi Casa beneficiind de două site-uri, lansate pe data de întâi mai 2002.

Încrezător în importanța videoclipurilor, Tataee a promis publicului încă trei producții video pe peliculă şi unul digital, din care doar clipul „O vorbă de pe stradă" a fost realizat, restul blocându-se în stadiul de proiect.

„B.U.G. Mafia prezintă Casa" s-a vândut excepțional, în primele săptămâni ocupând locul întâi în cadrul topului de vânzări a casei de discuri Cat Music\Media Services.

Deşi Casa anunțase lansarea, până la sfârşitul anului, a albumelor trupelor XXL şi 10Grei, B.U.G. Mafia, M&G şi Villy, doar albumul Mahsat a văzut lumina zilei, restul fiind amânate pentru 2003.

„Cine e cu noi" şi „Toți borfaşi" sunt ultimele piese semnate B.U.G. Mafia în cadrul primului deceniu de rap din România, trupa lipsind în plan discografic pentru restul anului.

6.3 Premiații industriei muzicale româneşti

Sala Polivalentă din Bucureşti a găzduit pe data de 11 martie 2002 a doua ediție a „Premiilor Industriei Muzicale Româneşti", unde elita acestei industrii a fost premiată după merit (mai mult sau mai puțin).

Din punct de vedere a hip-hop-ului, prima ediție, cea din 2001, a fost monopolizată de B.U.G. Mafia, trupa câştigând două trofee, atât pentru „cel mai bun proiect rap", cât şi pentru „cel mai bun videoclip".

În 2002, nominalizații celui mai bun proiect rap au fost: Paraziții- „Categoria grea\Acordeonu' la maxim", R.A.C.L.A.- „Pătratul roşu", Sişu- „Strada mea", La Familia- „Familiarizează-te" şi B.U.G. Mafia- „Poezie de stradă". Şi de data aceasta, trofeul a fost dat B.U.G. Mafiei, decizia fiind îndelung discutată şi contestată apoi pe plan național.

Mulți s-au întrebat cum s-a putut acorda premiul trupei B.U.G., pentru a ei „Poezie de stradă", în condițiile în care albumul cu care Paraziții au fost nominalizați a fost mult mai bine primit de public.

Până la urmă, discuțiile s-au diminuat, însă situația a rămas aceeaşi. S-a ajuns la concluzia că unele premii au fost acordate pe baza altor criterii decât cele de merit, multe trupe fiind astfel marginalizate. O parte a opiniei publice a conştientizat existența mafiei în cadrul muzicii româneşti şi jocurile de culise întreprinse de aceasta, cealaltă parte însă, fiind mult prea oarbă să o observe.

Revenind la show-ul în sine, prezentat de Horia Brenciu, singurul moment de rap a fost semnat de B.U.G. Mafia, care a adus pe scena Sălii Polivalente întregul staff Casa, piesa „Cine e cu noi" răsunând în difuzoare. Intrarea a făcut-o Villy, al cărui timbru vocal, pe beat-ul violent, a ridicat sala în picioare.

Mediatizarea de care s-a bucurat evenimentul a fost un bun prilej pentru B.U.G. Mafia să prezinte tuturor Casa şi a ei componenți.

6.4 Cel mai bine vândut maxi-single din România

A fost lansat de Paraziții şi editat de casa de discuri Roton, sub marca NRG!A.

Alpha Sound, fosta casă de discuri a trupei s-a desființat la sfârşitul anului 2001, fiind obligată să rezilieze toate contractele încheiate. Astfel, Paraziții s-a trezit, din nou, în căutarea unei case de discuri, Roton fiind stația finală de oprire.

Aşa s-a semnat cel mai scump contract din hip-hop-ul românesc, Paraziții primind în schimbul semnăturilor pe contractul cu Roton o frumoasă sumă de aproape 20.000$, managerul Gianiny contribuind considerabil în cadrul negocierilor.

„În focuri" a fost editat pe casetă, CD şi vinil, fiind primul maxi-single din România scos pe un astfel de suport. Succesul materialului a fost unul devastator (în sens pozitiv), vânzându-se, în doar câteva săptămâni, în peste 30.000 de exemplare, pentru asta Roton acorzându-le celor trei un bine meritat Disc de Aur.

În pofida articolelor care s-au scris chiar în paginile revistelor muzicale, „În focuri" este, fără nici o îndoială, cel mai complex maxi-single de pe întreaga piață muzicală românească. Putem lua oricare alt maxi-single, indiferent de gen sau trupă, care s-a lansat până în 2002 în România, şi observăm că nici nu se poate compara cu „În focuri", din punct de vedere al numărului de track-uri sau al duratei materialului. Faptul care i-a indus în eroare pe mulți şi i-a determinat să afirme ceea ce au afirmat (chiar dacă nu era cazul) a fost numărul mare de remix-uri la piesa „În focuri", prezent pe material.

Într-adevăr, pe lângă variantele „original", „extended", „clean", „instrumental" şi „acapella" ale piesei „În focuri", se mai găsesc cinci remix-uri, realizate de nume grele din industria muzicală românească (şi nu numai), plus o variantă live a pieselor „Avort

verbal\Dac-aş fi preşedinte". Primul remix este semnat de Dj. Functionist şi a fost produs în studioul lui din Viena. Acest dj. s-a afirmat pe plan internațional în urma câştigării unui concurs de remix-uri, concurs organizat de renumita trupă de gen americană Public Enemy.

Al doilea remix al piesei „În focuri" este de o importanță deosebită, deoarece reprezintă a doua şi ultima colaborare oficială dintre Paraziții şi B.U.G. Mafia, în cadrul primului deceniu de hip-hop. Cel care a semnat remix-ul şi a apărut cu bunăvoința Casei este nimeni altul decât Tataee.

Ultimele trei remix-uri sunt semnate de Dj. Raoul, Michi (trupa Şuie Paparude) şi Cojones, adică Adi Despot, din Vița de Vie. Varianta live a celor două piese, regăsită pe coperta materialului sub numele de bonus track, a fost înregistrată în Germania, mai exact în Bobingen, pe data de 15.02.2002.

Ca orice single bine promovat, „În focuri" a beneficiat şi de un videoclip, care, la rândul lui, a generat discuții şi controverse, în ciuda scenariului simplu şi original pe care se bazează. Clipul se axează aproape în totalitate pe partea video deoarece piesa abia se aude, Paraziții reuşind astfel să scape de cenzura C.N.A.-ului (la partea audio) şi să oblige telespectatorii curioşi să cumpere maxi-single-ul, pentru a asculta piesa.

Lăsând la o parte vânzările, „În focuri" reprezintă un experiment muzical reuşit pentru piața autohtonă, Paraziții demonstrând tuturor că se poate.

6.5 Mahsat

A fost prima trupă scoasă la înaintare de către seniorii B.U.G. Mafia, albumul ei fiind al doilea scos de Casa, după „B.U.G. Mafia prezintă Casa".

Istoria acestei trupe datează din anul 1996, când cei doi din XXL şi 10Grei i-au reunit pe Maximilian, Blatjargon şi Houdini, sub numele de Mahsat. Au apărut pe plan național abia în 1998, când piesele lor „Jucător cu două fețe" (în colaborare cu Cheloo) şi „Spărgătorii de rime" au fost incluse pe compilațiile „De la Est la Vest", respectiv „Marphă de hip-hop".

Maximilian s-a bucurat de o serie de invitații din partea unor nume consacrate, pentru a colabora cu ei la unele piese, şi asta nu neapărat datorită versurilor sale, mai bune decât cele ale colegilor săi de trupă, ci pentru timbrul său vocal special. Numit pentru asta „al doilea Puya al rap-ului românesc", Maximilian a colaborat cu XXL şi 10Grei („De drept şi de fapt"-1999), La Familia („Bagabonții adevărați nu mor niciodată"- 1999) şi B.U.G. Mafia („Cuvinte grele"- 2000).

Albumul trupei se numeşte „Laboratoru'" şi a fost lansat pe data de 28 martie, la Bacău, oraşul de proveniență a doi dintre componenții Mahsat. Piesa aleasă pentru promovarea albumului a fost cea prezentă şi pe „B.U.G. Mafia prezintă Casa" şi anume „O vorbă de pe stradă". Videoclipul piesei a fost regizat de Petre Năstase, filmările având loc într-o sală de sport, situată acasă la Mafia, adică în Pantelimon.

Chiar dacă pe „O vorbă de pe stradă" Mahsat colaborează cu Villy şi XXL şi 10Grei, în videoclip apar toți membrii Casa, acesta fiind al doilea clip din cele patru promise de Tataee.

6.6 Revenirea trupei Morometzii

A avut loc în momentul în care 1-Q Sapro a decis că Morometzii nu şi-a spus ultimul cuvânt în rap-ul românesc şi că trupa trebuie să-şi recâştige statutul cândva avut.

Într-adevăr, Morometzii este una dintre cele mai vechi trupe din ţară, singurul membru fondator constant de-a lungul anilor fiind veteranul 1-Q Sapro. Bazele trupei au fost puse cândva în anul 1993, când nume grele (azi), precum Don Baxter, Freaka Da Disk şi 1-Q Sapro, au format Morometzii. Primul care a părăsit această formulă a fost Don Baxter, dar care i-a adus pe Raku şi Drops alături de ceilalţi doi. A urmat apoi Freaka Da Disk şi mai târziu Drops şi Raku, prin 2000 Morometzii dispărând, 1-Q Sapro rămânând singur.

Doi ani mai târziu, Dizzy şi Rapkid au fost recrutaţi de Sapro, Morometzii reapărând pe scena (destul de încăpătoare) a rap-ului românesc. Roton le-a oferit celor trei un contract, ţinând cont de succesele înregistrate de trupă cu albumele anterioare.

Aşa a apărut „Se întoarce", un EP ce conţine 6 piese, cea de bază fiind şi cea care dă numele materialului. Versurile piesei „Se întoarce" şi mai ales cele ale lui Sapro, conţin referiri la revenirea trupei, în condiţiile în care: „nu-i mai rău ca înainte". Având în spate o casă de discuri profesională, materialul şi trupa au beneficiat de o bună promovare, piesei „Se întoarce" filmându-se şi un clip. Tudor Grămescu a fost cel care a semnat regia videoclipului.

După „Se întoarce" Morometzii a promis o piesă cu ocazia Sărbătorilor de Iarnă, însă aceasta nu a mai apărut, EP-ul fiind ultimul cuvânt rostit de cei trei componenţi în cadrul primului deceniu de hip-hop din România.

6.7 De necontestat

Este verdictul dat albumului semnat Paraziţii, anunţat de „În focuri", intitulat „Irefutabil". Dacă „Nici o problemă" (1999) reprezintă concretizarea stilului Paraziţii, acest album stă, fără nici o îndoială, sub semnul maturizării artistice.

„Irefutabil" a fost lucrat într-un an de zile, timp în care cei trei au putut concepe piesele într-o manieră mai profundă şi mult mai profesională, materialul fiind cel mai complex album al trupei, de până acum.

Dacă pe albumele anterioare, Paraziţii ne-au obişnuit cu câte o piesă gen intro, pe „Irefutabil", locul acesteia este luat de „articolul 39", care nu este altceva decât un discurs al managerului Gianiny cu privire la C.N.A. şi la acţiunile acestuia. În cele peste trei minute, acesta vorbeşte despre greşelile grave comise de membrii Consiliului Naţional privind Audio-Vizualul, care au repercursiuni, nu doar asupra trupei, ci şi asupra întregii scene rap din România. Aceste greşeli apar în urma încercărilor de a cenzura şi chiar de a duce la tăcere acele voci care au ceva de zis cu privire la ce nu merge bine în România. Exact acelaşi lucru îl fac, aşa cum spune Gianiny, şi ştirile, dar care nu sunt cenzurate, ba dimpotrivă, fiind premiate pentru simplul fapt că prezintă „realitatea aşa cum e ea". Dacă este vorba de limbaj, atunci într-adevăr, o prezentatoare TV nu foloseşte vocabularul

prezent pe albumele trupelor Paraziții, B.U.G. Mafia sau La Familia, însă nici pe copertele acestor albume nu găsim imaginile prezentate la televizor. Pentru mai multe amănunte ascultați piesa „Ultimul buletin de ştiri de la ora 5".

După „articolul 39", este rândul celor trei să intre în acțiune, „Exprimare liberă" continuând (în versuri) cele începute de Gianiny. Se pune în discuție, aşa cum sugerează şi titlul, dreptul oricărui cetățean de a-şi exprima clar şi liber ideile, părerile, în condițiile în care forma de guvernământ din țară permite acest lucru. „O stare de spirit" este lucrată cu Despot din Vița de Vie, în timp ce „Dreptul la replică" beneficiază de vocea lui Andrei Gheorghe, piesa tratând mai mult probleme de interes politic. Rămânând la colaborări, trebuie menționată piesa „Linz- Bucureşti" pe care, Paraziții îi au ca invitați pe membrii trupei Texta, prima trupă de gen din Austria. Această colaborare are o semnificație majoră deoarece exprimă saltul şi drumul parcurs de Paraziții, calitativ vorbind, în toți aceşti ani, versurile lui Cheloo exprimând cel mai bine cele spuse. Aceeaşi semnificație o are şi piesa „Bad joke", ambele demonstrând pregătirea trupei în a ieşi dincolo de hotarele țării.

„beatbox/ De dragoste… în alte feluri" este piesa de dragoste (în stilul Paraziții) de pe album, în timp ce „Fakeri"-i atinge subiecte precum compromisurile şi jocurile de culise din muzica românească. „Irefutabil" a fost promovat de videoclipul piesei „Bad joke", care a prins la public, albumul vânzându-se excelent.

Demarată în 2001, pe „Categoria grea/Acordeonu' la maxim", „Acțiunea instrumentalul" şi-a găsit loc pe „Irefutabil" sub forma piesei cu acelaşi nume, trupele alese fiind: Anonim, Rasa, Anexa 1, Nimeni altu' şi Griffo. Acesta din urmă are propria lui piesă pe album, atât Gianiny, cât şi Paraziții văzând în Griffo un real potențial.

Avem o porție sănătoasă de scratch-uri oferită de Freaka Da Disk pe „FDD", în timp ce „Dulce autodistrugere" rămâne cea mai violentă piesă de pe album, atât ca mesaj, cât şi ca instrumental. Unul dintre motivele acestui fapt este vioara, prezentă pe negativul piesei, vioară pe care Paraziții au mai folosit-o pe „Categoria grea" şi pe „Din inima străzii", care, la rândul lor, au fost catalogate ca fiind piesele cele mai dure de pe albumele de pe care fac parte.

„Irefutabil" este rezultatul unui drum, început cu „Poezii pentru pereți", care a durat opt ani de zile, în care nu doar cei trei componenți s-au schimbat şi s-au adaptat, ci întreaga scenă de rap din țară a evoluat cu ei. Albumul vine să confirme poziția Paraziții-lor în cadrul clasamentului trupelor de hip-hop din țară, cât şi în cel al trupelor de rang european.

Aşa cum „Rapsodia Efectului Defectului" (R.A.C.L.A.) este primul album de rap din țară, aşa este „Irefutabil" ultima producție lansată în cadrul primului deceniu de hip-hop din România.

6.8 Pirateria

Este dovada clară a faptului că soarta nu este lipsită de ironie. Dacă la începuturile rap-ului de la noi, pirateria a fost singura cale prin care amatorii genului şi-au putut prezenta oarecum publicului primele piese, în 2002 aceasta şi-a cerut prețul.

Bine organizată şi structurată, putând chiar concura cu rețelele de distribuție ale marilor case de discuri, pirateria a lovit în trupele consacrate, făcându-le să-şi amintească, într-un mod neplăcut, de unde şi cum au plecat.

Cei mai afectați au fost cei doi giganți ai rap-ului românesc, trupele Parazitii şi B.U.G. Mafia, ale căror albume lansate în 2002 au fost piratate într-un procent alarmant.

Albumul „B.U.G. Mafia prezintă Casa", lansat la începutul anului 2002, a fost în primele două săptămâni cel mai bine vândut material al casei de discuri Cat Music/Media Services. Asta până la apariția pe piață a copiilor piratate, când vânzările unităților oficiale au scăzut cu aproape 80%. Aceeaşi soartă a avut-o albumul trupei Paraziții, „Irefutabil", care s-a vândut în prima săptămână, în peste 30.000 de exemplare originale şi aproximativ 70.000 de copii false, existând chiar oraşe fără unități originale ale albumului.

Pirateria declanşează în industria muzicală un adevărat haos iar dacă aceasta nu este luată în serios şi nu este ținută în frâu poate duce la paralizarea industriei. Piratarea masivă a unui album afectează în primul rând respectiva trupă şi a ei casă de discuri, prin imposibilitatea acestora de a produce videoclipuri necesare promovării, imposibilitate rezultată în urma lipsei fondurilor. Următorii afectați sunt sunt fabricile de casete şi CD-uri, care rămân fără comenzi şi rețelele de distribuție, care se trezesc cu o cerere scăzută albumului respectiv. Mai pierd producătorii de videoclipuri, în absența cererii în acest sens şi posturile de televiziune muzicale, în absența difuzării pieselor. Se creează astfel un întreg blocaj, care afectează nu doar membrii industriei muzicale ci şi publicul până la urmă, deoarece calitatea produselor piratate este pusă sub semnul îndoielii, de cele mai multe ori.

Directorii caselor de discuri, a rețelelor de distribuție, componenții trupelor şi managerii au încercat în diferite moduri să diminueze impactul pirateriei, însă rezultatul obținut a fost mult prea slab pentru a putea fi catalogat semnificativ. A apărut chiar o propunere, în 2002, care a sugerat oprirea totală a industriei muzicale, adică refuzul de concerte şi vânzări de albume, pe o perioadă de 2 luni, care însă nu s-a putut realiza dintr-o serie de motive cu conținut mai mult subiectiv decât obiectiv.

În ceea ce priveşte hip-hop-ul, pirateria poartă o mare parte din vină pentru pustietatea de trupe de pe scena rap-ului românesc, casele de discuri nedispunând de fonduri necesare pentru producerea albumelor noi.

6.9 Sfârşitul începutului

Anul 2002 marchează sfârşitul drumului început în 1992, drum pe care l-au parcurs mulți, în diferite moduri şi care stă sub numele simplu de hip-hop.

Acest gen muzical a adus pentru România şi pentru locuitorii ei posibilitatea evadării din realitate prin cunoaşterea, conştientizarea şi acceptarea ei, acestea fiind o parte din motivele pentru care hip-hop-ul a câştigat mulți adepți, încă din primii doi-trei ani de existență.

Stilul s-a dezvoltat incredibil de repede, întâii rap-eri autohtoni apărând în decursul primelor luni de la introducerea genului. Au trecut trei ani şi România a auzit în 1995 primul album românesc de hip-hop. După încă trei ani, românii au putut vedea cu ochii lor primul videoclip de rap din țară, în 1998 hip-hop-ul fiind ridicat la rangul de fenomen. Acest statut a adus oficializarea stilului în interiorul granițelor țării.

Anul 2000 a adus apogeul, care s-a manifestat sub toate formele posibile, iar ultimul an, 2002, a arătat tuturor importanța acestui gen muzical pentru publicul din România, prin cifrele record în vânzări înregistrate de trupele consacrate.

Evenimentele petrecute pe parcursul celor 10 ani au o semnificație uriaşă pentru întreaga mişcare hip-hop, fiecare piesă, vers, rap-er (consacrat sau anonim) contribuind într-o oarecare măsură la extinderea şi înrădăcinarea fenomenului rap românesc.

Rap-ul a oferit posibilitatea ca cei nemulțumiți de ce îi înconjoară să se exprime liber, spunând lucrurilor pe nume. A dat şansa, celor mai buni de a ieşi din stradă, din sărăcie, aceştia ajungând să-şi depăşească într-un fel sau altul condiția. A oferit publicului o alternativă în ceea ce priveşte oferta muzicală, în mai puțin de un deceniu, hip-hop-ul reuşind să se impună ca gen muzical principal în cadrul industriei muzicale româneşti.

Hip-hop-ul a fost acel ceva pe care mulți l-au căutat, mai ales după 1989, şi pe care până la urmă l-au găsit.